

Die Gaste

Sayı: 11 / Mart-Nisan 2010

3 "Sonderschule/ Förderschule Sorunu ve Göçmen Toplumu" Paneli Konuşmaları

9 Söyleşiler III

Öteki : Merhaba... Teşekkür ederim! Nasılsın görüşmeyeli?

Biri : Çok iyiyim. Geçen söyleşimizi, zorunlu bir nedenle, vedalaşmadan bitirmek zorunda kalmıştık. Özür diliyorum. Bugün de tragedyanın siyasi işlevini konuşmaya devam edecek miyiz?

11 Helal Molekül Haram Molekül

Gliserin = $C_3H_5(OH)_3$

Helal Molekül Haram Molekül

13 Göçmen Ailelere Ulaşmanın Yöntemleri

Öncelikle tespit edilmesi gereken konu, burada sözü edilen göçmen ailelerin çoğunlukla işçi ve kırsal kökenli olmalarıdır. Nitekim bu kesimin Almanya'ya geliş nedeni de işgücü göçüdür. Yani bu yazıda sözkonusu olan ve ulaşılmak istenen anne-babalar, "Die Gaste" okuru akademisyen toplum katmanı değil, bu tür basılı yayınlarla ulaşılması güç ve eğitim düzeyi düşük seviyede olan kesimdir.

13 "Akademisyen Toplum Katmanı", "Bilgiçlik" ve Die Gaste

Herkesin kabul edebileceği gibi, göçmen toplumunun, özellikle de büyük çoğunluğu oluşturan Türkiyelilerin karşı karşıya oldukları sorunlar doğru ve tam olarak saptanmadığı sürece, bu sorunlara doğru ve pratik çözümler üretmek de olanaksızdır. Dolayısıyla sorunların ele alınması, irdelenmesi ve saptanması yönündeki çabalar ile bunların sonucunda ortaya konulacak çözümler birbirine karşıt, birbirini dışlayan, birbirine zıt iki yön değildir.

15 Değişmesi Gereken Zihniyet

Sistemlerdeki görülen olumsuzluklar, doğaldır ki, değiştirilmesi gerekiyor, ama bence en önemlisi zihniyetin, kafa yapısının değişmesidir.

Anababaların çocuklarının eğitimi konusunda özen göstermesi, okullarla ilişkilerin sıklaştırılması ve anadilin öneminin kafalara yerleştirilmesi gerekmektedir.

"Sonderschule Sorunu ve Göçmen Toplumu" Paneli Yapıldı

Foto: Tuncay Yıldırım

(Soldan sağa) Dr. Jessica M. LÖSSER (Hannover Üniversitesi), Yrd. Doç. Dr. Berrin BAYDIK (Ankara Üniversitesi Zihin Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı), Prof. Dr. Wolfgang JANTZEN (Bremen Üniversitesi), Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK (Gazi Üniversitesi Zihinsel Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Ali UÇAR (Alice Salomon Hochschule Berlin), Prof. Dr. Emel HUBER (Duisburg-Essen Üniversitesi Türkistik Bölümü Başkanı-Panel Yöneticisi).

Die Gaste ile Dil ve Eğitimi Desteklemek İçin İnisiyatif e. V. tarafından düzenlenen "Sonderschule/Förderschule Sorunu ve Göçmen Toplumu" konulu panel 13 Şubat 2010 tarihinde Duisburg-Essen Üniversitesi'nin Essen yerleşkesinde Glaspavillion'da gerçekleştirildi.

Konuşmacı olarak Prof. Dr. Wolfgang JANTZEN (Bremen Üniversitesi), Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK (Gazi Üniversitesi Zihinsel Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Ali UÇAR (Alice Salomon Hochschule Berlin), Dr. Jessica M. LÖSSER (Hannover Üniversitesi) ve Yrd. Doç. Dr. Berrin BAYDIK'ın (Ankara Üniversitesi Zihin Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı) katıldığı panelin açılışını Duisburg-Essen Üniversitesi Türkistik Bölümü Başkanı ve Panel Yöneticisi Prof. Dr. Emel HUBER yaptı.

Prof. Dr. Emel Huber, panel açış konuşmasında 14 yıllık bir geçmişe sahip olan Türkçe öğretmenliği bölümünün zaman içinde öğretmen ve öğretmen adaylarının girişimiyle dil ve edebiyat konularının yanı sıra toplumsal konularda da etkinlikler düzenlediğini belirterek, "Yine öğrencilerimizin girişimiyle oluşturulan Die Gaste, bölüm dışından da edindikleri arkadaşlarıyla ikinci bir kurumlaşmayı gerçekleştirdi. Die Gaste, yalnızca gazete çıkarmakla kalmadı, bilimsel toplantılar da düzenliyor. Bugün Die Gaste'nin düzenlediği ikinci bilimsel toplantıda bir araya geldik. Çoğunuzun bildiği, izlediği gibi bölümümüzde ilk kuruluş güçlükleri atlatıldıktan sonra dil, edebiyat, eğitim, öğretim ve özellikle iki dililik konularında yalnızca bilimsel çalışmalar yapılmadı. Yaklaşık on yıldır içinde bulunduğumuz zamanda öğrencilerimizle birlikte değişik konularda bilimsel toplantılar düzenledi. Bu toplantılar kurumumuzun çalışma

alanına giren konulara yönelik oldu. Bugünkü toplantımız ise, ortaokul ve lise aşamasını kapsamayan yani doğrudan doğruya bölümümüzün çalışma alanına girmeyen bir konu. Almanya'da yaşayan göçmenlerin özellikle Türkiyeliler göçmenlerin adını Almanca olarak öğrendikleri Sonderschule'ler. Sonderschule Almanya'da yaşayan Türkiyeliler göçmenler arasında o denli bilinmeyen bir konudur ki, Münih'te yaşadığım yıllarda özel bir okul olarak Türkçeye çevirip, yani 'paralı okul mu?' diye soran ya da 'benim çocuğum özel bir okula gidiyor' deyip sevinen, gurur duyan anne-babalar ile tanıştım. Sonderschule değişik açılardan güç bir konu. Türk göçmenleri için gelen güçlüklerin yanına bir de Sonderschule'ye gitme kararının verilmesi etkili oluyor." diyerek sözlerini tamamladı.

Panel'in kurumsal destekçilerinden olan TAM Vakfı Genel Müdürü Dr. Andreas Goldberg, "Bugün çok önemli bir etkinlikte bir arada bulunmaktayız. Tüm katılımcıları, bu kötü hava şartlarında katılmak çokta kolay olmasa gerek, Hannover'den, Frankfurt'tan, Berlin'den, Almanya'nın tüm bölgelerinden gelen ve özellikle uzun bir yol kat ederek etkinliğe Türkiye'den gelen katılımcıları içtenlikle selamlıyorum. Hoşgeldiniz!" diyerek sözlerine başladı.

Panel'in önemine dikikat çeken Dr. Goldberg, sonderschule/förderschule konusunda geçmiş dönemde TAM olarak inceleme yaptıklarını söyleyerek sözlerini şöyle sürdürdü: "Türkiye Araştırmalar Merkezi'nde yirmi yılı aşkın bir süredir görevdeyim. 1985 yılında Sonderschule sorunu ile ilgili ilk araştırmayı yaptık. Aslına bakacak olursak, o günden bu güne olumlu anlamda bir şey değişmedi. Sonderschule/Förderschule'lerdeki Türkiyeliler göçmen çocukla-

rının sayılarında bir azalma görülebilir. Fakat benim görüşüme göre; Türkiyeli göçmen çocuklarının ortalama düzeyin üstünde bir çoğunlukta Sonderschle/Förderschule'lerde olması önemli bir sorun. Konunun yakıcı olduğuna ve birlikte mücadele etmemiz gerektiğine inanıyorum.

Esasen eğitim sisteminin ayrıntılarına ve tek tek yönlerine girmek istemiyorum. Bunun için burada konunun uzmanları bulunmakta. Eski cumhurbaşkanımız Johannes Rau'un deyişiyle, 'Almanya'da tebrik ve selamlama konuşmalarında harcanan zaman grevlerde harcanandan zamandan daha çok'. Bu nedenle konuşmamı selamlama ile noktalıyorum."

Dr. Glodberg'den sonra bir Alman velisi olarak konuşan Michael Baumeister, Alman bir anne-babanın Alman eğitim sistemi ile deneyimlerini ortaya koydu. İki çocukları olduğunu ve büyük çocukları Noah'nın (8 yaşında) "down sendromu" rahatsızlığından dolayı Sonderschule'ye gönderilme sürecinde yaşadıklarını anlatmaya başlarken, "Sizlere edinmiş olduğumuz bazı deneyimleri anlatmak istiyorum. Aile olarak başından itibaren çocuğumuzun diğer çocuklar ile birlikte büyümesine, öğrenmesine ve tüm çocukların gereksinmelerine sunulan hizmetlerden yararlanmasına önem verdik. Örneğin, yüzme, aile-çocuk-beden eğitimi programları vb." dedi.

Çocuklarının üç buçuk yaşında bütünleştirici anaokuluna başladıktan sonra diğer çocuklarla hızlı bir şekilde ve bugün hala süren arkadaşlıklar kurabildiğine dikkat çekerek, "anaokuluna başladıktan birkaç ay sonrasında özellikle dil ve sosyal davranışların gelişiminde ilerleme kaydetti. Ayrıca fizyoterapi, ergoterapi, dil desteği, erken destek gibi çeşitli programlara katıldı. Bu süreç bize sağaltım ve destek programlarının gelişimi destekleyeceğini, fakat çocukların birbirlerinden öğrendiklerinin belirleyici olduğunu öğretti. Prof. Georg Feuser'in deyişiyle 'Engelli olmayan yaşlılarıyla olan uyumlarını; hiçbir şey, hiçbir kimse ve de hiçbir özel eğitim cambazlığı telafi edemez'" diyerek sözlerini sürdürdü.

NWR eğitim sistemine göre 6 yaşında bir çocuğun zorunlu eğitime başlamasını uygun gören yasalar doğrultusunda çocuklarının 2007 eğitim yılı başlamadan 5 gün öncesinde 6. yaşını doldurduğundan hem aile olarak hem de çocuklarını tanıyan eğitimciler, terapistler ve doktorlar tarafından da çocuğun bir yıl daha anaokuluna devam etmesi şeklinde tavsiyelerde bulduklarını fakat eğitim sistemi karşısında şanslarının olmadığını söylediklerini anlatan Michael Baumeister, "Ve böylece öğrendik ki, eğer çocuğunuzun normal şekilde yetişmesini istiyorsanız mücadele etmelisin, çünkü hiçbir şey hediye olarak sunulmuyor" diye konuşmasını sürdürdü. NWR eğitim sisteminde bir çocuğun okula geç başlamasına gerekçe olarak ancak sağlık sorunları varsa kabul edildiğini, okul sağlık hizmetleri çizelgelerine göre sağlık kavramının en geniş anlamıyla betimlendiğini ve buna göre sürmekte olan sağaltım ve destek önlemlerinin dikkate alınarak okula geç başlayacak bir çocuk için başka bir akademik görünümün sağlanabileceği lakin bölge sağlık bakanlığı müdiresi ile

telefon görüşmesinde bu gerekçenin engelli çocuklar için geçerli olmadığını ve özel eğitime ihtiyacı olan çocukların derhal özel eğitim okullarına gönderilmesi gerektiğini, buna karşın da çocuk doktorunun ve terapistin görüşüne göre bunun hiçbir rol oynamadığı ve bu kişilerin eğitim ve tıp bilgisinden habersiz olduğunu tasvir ederek devam eden Michael Baumeister, "Oğlumuzu hayatında bir kez bile görmemiş bir kimse, oğlumuz için neyin daha iyi olduğunu, bizden daha iyi bileceğini iddia ediyor, ne yazık ki, Almanya'da okul ile bağlantılı sorunlarda böyle kendini beğenmişliklerle karşılaşmaktayız" dedi.

Okul sağlık kontrolüne paralel olarak AOSF göre tespit sürecinin de başlatıldığını, bir çocuk için en iyi destek yerinin saptanmasına ilişkin hazırlanan rapora yönelik olarak "bilirkişi raporuna göre, oğlumuz büyük olasılıkla bir yıl sonra iyi bir şekilde engelli ve engelli olmayanlar ile birlikte derslere katılabilecekti, fakat henüz istenilen yeterliliğe ulaşmamış. Tavsiye edilen yer Förderschule'ydü. Görüşmemizde Förderschule'de emin ellerde olacağını söylediler. Küçük sınıflarda çocuğun gereksinmelerini esaslı olarak anlaşılabilirliğini ve Förderschule'in hiçbir şekilde çıkmaz sokak olmadığını ve daha sonra birlikte eğitime geçişin mümkün olduğu söylendi. Biz, özel bir yol izlemek istemiyorduk, istediğimiz ise genel eğitim sınıflarında eğitim alması ve bir yıl okula geç başlamasıydı. Dava açma tehdidi ve konuyla ilgili bütün bireylerle birlikte bakanlığa kadar gittik ve baskı yaptık. Nihayet okul kurulu ile görüşmemizden sonra oğlumuzun okula bir yıl geç başlamasını elde edebildik. Ve öğrendik ki, kim baskı yaparsa, kim kendini savunursa, kim bürokrasiyi sinir ederse; çocuğu için istediğini elde edebilir... Çocuklarımızın hakları olan birlikte öğrenim (gemeinsames Lernen) için okulların hazır duruma getirilmesini bekleyemeyiz, beklersek; asla hiçbir şey değişmez. Aileler, çocuklarının ayrıştırılması hazmetmek istemediklerinden, Almanya entegrasyon ile sağlamak istediği her şeye ulaşmıştır. Bizler, Dorsten kasabasında aile insiyatifi adında bir dernek kurduk ve NRW'deki diğer ailelerle de iletişim içindeyiz. Örneğin *NRW-Bündnis eine Schule für Alle* (Herkes İçin Tek Okul Birliği) ve *Gemeinsam Leben, Gemeinsam Lernen NRW* (Birlikte Yaşam, Birlikte Öğrenim) dernekleri gibi. Ailelerin tek başına eğitim sistemine karşı çocuklarının haklarını savunması zordur, bu sorunu yaşayan ve yaşamakta olan diğer ailelerle bağlantı kurmalarını önemle tavsiye ederim" diyerek konuşmasını tamamladı.

Michael Baumeister'den sonra konuşan Gülderen Güngör, bir Türkiyeli aile olarak başarılarından geçen olayları anlattı. (Bkz. Sayfa: 4)

Gülderen Güngör'ün konuşmasından sonra Panel'i düzenleyenler adına Zeynel Korkmaz konuştu. (Bkz. Sayfa: 5)

Verilen kısa aradan sonra Panel'in davetli konuşmacıları sunumlarını yaptılar.

Hannover Üniversitesi'nden Prof. Dr. Rolf Werning ağır bir enfeksiyon geçirdiği için katılmadı.

DIE GASTE

İki aylık TÜRKÇE GAZETE

DİL VE EĞİTİMİ DESTEKLEMEK
İÇİN İNİSYATİF e.V.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
(ViSdP): ZEYNEL KORKMAZ
(Duisburg/Essen Üniversitesi,
Türkçe Öğretmenliği Bölümü)
YAYIN YÖNETİMİ:
ENGİN KUNTER (Doktorandin)
GÜLDEN GÜNGÖR
OZAN DAĞHAN

İnternet Adresi
www.diegaste.de
E-Posta Adresi:
diegaste@yahoo.com

Dizgi:
Die Gaste Verlag
Baskı:
Hürriyet - Almanya

İÇERİK

Panel Sunum ve Konuşma Özetleri	3	
Die Gaste Adına Panel Açış Konuşması	5	Zeynel Korkmaz
Göçmenlerin Çocukları ve Öğrenme Güçlüğü Tanısıyla ilgili Olası Problemler ve Çözüm Önerileri	6	Prof. Mehmet Özyürek
Başarısız Öğrenci Efsanesinin Yararları	7	Prof. Dr. Winfried Kronig
İki Söyleşi	8	Nihat Bozkurt
Söyleşiler III	9	Koral Okan
Dünden Bugüne	10	Ozan Dağhan
Helal Molekül, Haram Molekül	11	Mehmet Korkmaz
Göçmen Ailelere Ulaşmanın Yöntemleri	13	Dr. Hakan Akgün
"Akademisyen Toplum Katmanı", "Bilgiçlik" ve Die Gaste	13	Die Gaste
Değişmesi Gereken Zihniyet	15	Nebahat S. Ercan
Die Gaste'nin Anadili ve Eğitim Toplantıları Başlıyor	16	Haber
Alman Anayasa Mahkemesi: "Veri Depolama" Anayasaya Aykırı	16	Haber
Berlin Film Festivalinde Altın Ayı Ödülünü "Bal" Filmi Aldı	16	Haber

Foto: Tuncay Yıldırım

Prof. Dr. Wolfgang Jantzen

Panel'in ilk konuşmasını yapan Prof. Dr. Wolfgang Jantzen, Almanya'daki eğitim sisteminin PISA Araştırmalarıyla birlikte tartışmaya açıldığını ve bu araştırmanın ortaya koyduklarının Alman eğitim sistemi için bir skandal olduğunu belirterek, "Bu olguyu BM Eğitimde İnsan Hakları Raportörü Vernor Munoz'un Mart 2007 tarihli raporu vurgulamaktadır: Eğitim hakkı her yerde yeteri düzeyde hayata geçirilmemekte. Bu, özellikle göçmenleri, sosyal açıdan zayıf kesimleri ve engelli çocukları etkilemektedir. Federal Almanya, 'çok seçici ve elbette ayırıcı çok bölümlü okul sistemini tekrar gözden geçirmeye' çağırılmaktadır. Özellikle ilköğretim dördüncü sınıftan itibaren farklı okul türlerine yönlendirilen çocuklar 'uygun olmayan bir şekilde değerlendirilmektedir, mağdur olanlar ise, çoğunlukla sosyal açıdan zayıf ailelerdir. Bu nedenle 'her çocuk için sosyal eşitsizliğin aşılması, eşit ve adil eğitim fırsatlarının güvenceye alınması için etkinliklerin başlatılması' zorunludur." diye konuştu.

"Ayrımcılığa tabi olanlar, dışlandıklarının bilincindedir." diye sözlerini sürdüren Prof. Dr. Jantzen, "Çocukların, buldukları kendi özel okullarında ayrımcılığı hissetmeleri, öğrenim engelli okullarında ve davranış bozukluğu için okullarda bir süreklilik olarak saptanmıştır. Göçmen çocukları açısından da çoğunlukla bir biriktirme yerine dönüşen zihinsel engelliler okullarında da, çocuklar sık sık ayrımcılığı hissetmektedirler."

Konuşmasının devamında eğitim kavramına değinen Prof. Dr. Jantzen şunları söyledi:

"Eğitim, kendi geleceğini belirlemeyi, katılımı ve dayanışma yeteneğini geliştirmeyi amaçlayan bir süreçtir (Klafki 1991). Eğitim, genelin içerisinde bir araç olan, insan yaşamının büyük ve önemli konuları çevresinde yerleşmiş bir süreçtir, "anahtar konular": sevgi ve cinsellikten savaş ve barışa, teknik gelişimden ve teknolojinin sonuçlarından, ayrıca doğanın korunması ve doğanın tahrip edilmesine ilişkin sorulara kadar ve daha bir çok şey... Ve bütün bu sorular, belirli gelişimsel özellikler ve bireysel şartlar dikkate alındığında, ilkel olarak hauptschule ve sonderschule öğrencileri açısından da ulaşılabilir. Benzer bir şekilde Stegemann (1983), değişik gelişim düzeyleri bağlamında, okul öncesinde ve okul çağında şu gelişim aşamalarını formüle etti: Eğitim yüksek bir düzeyde ve yüksek bir düzeye doğru gelişimdir..."

Buna göre iyi bir ders, genel olarak, sonunda salt tüme varım şeklinde iplerin biraraya getirilmesi ve abc düzeyinde bilginin saptanması yerine, göreve başlanılmadan önce, göreve ilişkin en uygun yönelimi geliştirmelidir; deney ve deneyime yönelimli ve imkanlara göre projelerde gerçekleşen bir ders, iyi bir ders olurdu; kavramların sistematik olarak yapılandırılmasını odak noktasına taşıyan bir ders, iyi bir ders olurdu."

Eğitim sistemine ilişkin değişik araştırmalardan

örnekler veren Prof. Dr. Jantzen bir çözüm olarak "yaratıcı özgü" tasarısı konusunda bilgi verdi.

"Ben bu tasarımı, yakın işbirliğinde bulunduğum, Sao Paulo'daki Katolik Pontifikat Üniversitesi'ndeki araştırmacılardan alıyorum (2008, 2009, Liberali&Fuga 2007). Ve ben, Paolo Freires'e uygun manada bu türden bir desteğin, sözüm ona özel pedagoji'nin (Förderpädagogik) bankacı metodundan farklıdır. Bu bankacı tasarısına göre "insan sadece dünyadadır, ama dünyayla ve diğerleriyle birlikte değildir. İnsan bir seyircidir, yeniden yaratıcı değil. Bu bakış açısından insan bilinçli bir varlık değil, o, daha çok, bilinci zilyetinde bulundurandır: boş duyularının dış dünyadan, gerçeklikle ilintili dolguları edilgen biçimde almaya açıktır." (Freire 1973, 60f)

Diyaloğun ve kişileri kabul etmenin üzerinde inşa edilen yaratıcı özgü taslağında ise, bu farklıdır. O, üniversite çalışanları, okul müdürlükleri, öğretmenler üzerinden, sürekli olarak bir diyalog odaklı pedagojiye yönelimli, öğrencilerle adım adım türevsel konular geliştiren, sürekli aşağıdan yukarıya geri dönüşlü, her düzeyde sivil toplumsal bilinci yapılandıran ve politik süreçlerde, yani kamusal bir olgu olarak, res publica oluşan, birlikte paylaşma ve duygusal anlamların gerekliliğinden yola çıkar."

Prof. Dr. Jantzen, konuşmasının son bölümünde son dönemde gelişen içselleme (inklusion) tartışmalarına değinerek sözlerini şöyle tamamladı:

"Almanya'da kim içselleme (Inklusion) istiyorsa, içselleme pedagojisine kayıtsız şartsız güvenmemelidir ve hiçbir durumda o hakim özel pedagojiye. O kişi ya da bir başkası bugün nelerin mümkün olduğunu görmek için dünya geneline bakmalıdır. Günümüzde buna yönelik pedagojinin büyük çoğunluğundan bir çeşit çözüm beklemekten daha önemli olan, aşağıdan bir kamuoyu aracılığıyla, artık mevcut ve bundan dolayı burada da mümkün olan bu olguların tümünün tanıtılması ve gerçekleştirilmeleri yönünde etkiye bulunulmasıdır."

Prof. Dr. Mehmet Özyürek

(Gazi Üniversitesi, Zihinsel Engelliler Anabilim Dalı Başkanı)

Göçmenlerin çocukları ve öğrenme güçlüğü tanısıyla ilgili olası problem ve çözüm önerileri konularına değinen Prof. Dr. Mehmet Özyürek (Gazi Üniversitesi, Zihinsel Engelliler Anabilim Dalı Başkanı), göçmen çocuklarının çoğunluk akranlarından daha yüksek oranda Förderschule ve Sonderschule gibi okullara seçilmelerine yol açan tanılama sürecini betimleyerek, göçmen çocuklarının bu okullara seçilmelerine yol açan tanılama sürecini dikkate alarak

genel eğitim sınıflarına çoğunluk akranları gibi devam edebilmeleri için gereken önlemlerin alınması gerektiğini ve Sonderschule/Förderschule gibi okullara yerleştirilen göçmen çocuklarının çoğunluk akranları gibi eğitim almalarına hizmet etmediğini belirtti.

Konuşmasına öğrenme güçlüğü tanımına ve tanılama sürecine ilişkin açıklık getirerek başlayan Prof. Dr. Mehmet Özyürek, "Öğrenme güçlüğü kavramı algısal yetersizlikler, beyin zedelenmesi, beyinde minimum düzeyde işleyiş bozukluğunu, disleksia ve gelişimsel afazyaya gibi durumlar nedeniyle okuma, yazma ya da matematik gibi akademik ve dinleme, konuşma gibi iletişim ve düşünme alanlarında görülen öğrenme güçlüklerini kapsamaktadır. Ancak görme, işitme ya da devimsel yetersizlikleri, zihin geriliği, duygusal bozukluklar, kültürel ya da ekonomik yoksunluklar sonucu olan öğrenme güçlüklerini kapsamamaktadır" diye konuştu.

Sonderschule/Förderschule gönderilme aşamasında kullanılan testleri eleştiren Prof. Dr. Mehmet Özyürek, "standartlaştırılmış norm bağımlı (bağıl) testler ölçtükleri şeyleri doğru olarak ölçüp ölçmediklerini anlamak için testin geliştirildiği norm kümesine bakmak gerekir. Norm kümesi genel olarak çoğunluktan oluştuğundan ancak çoğunluk kümesinden gelen çocuklara uygulandığında ölçtüğü şeyi doğru ölçmesi mümkün olur. Bu durumda uygulanan testlerin geliştirilirken yararlanılan çocuk kümesi çoğunluğu temsil ettiğinden, göçmen çocukları temsil etmediğinden, göçmenlerin çocuklarına uygulandıklarında hatalı sonuçlar vermesi söz konusu olacaktır. Ayrıca, göçmenlerin düşük sosyo-ekonomik gruptan gelmeleri ve düşük sosyalleşmeye sahip olmaları; çocuklarının okula başlayınca kadar okulla ilgili kavram ve becerileri kazanmak için yeterli öğrenme yaşantıları olması için engeldir" diyerek sözlerini sürdürdü.

Prof. Dr. Mehmet Özyürek konuşmasının son bölümünde çözüm önerilerine yer verdi.

"Erken özel eğitimin topluma ekonomik yükü daha az olması hem de önleyici olması nedeniyle göçmenlerin çocukları bebeklikten itibaren risk grupları kapsamına alınıp erken özel eğitim önlemlerine yer verilerek yetersiz sosyalleşmeden kaynaklanan yetersiz öğrenme yaşantıları önlenerek çoğunluk akranları gibi öğrenmeleri için fırsat yaratılmış olur. Üç altı yaş arasında olan göçmenlerin çocukları niteliğindeki erken eğitim programlarına yer verilerek göçmenlerin çocuklarının lernbehinderte tanılanmaları önlenmiş olur ve yaşayacakları topluma daha iyi yetişmelerine fırsat hazırlanarak eğitimde fırsat eşitliği sağlanmış olur. Okul döneminde ise öğrenme güçlüğü tanısı konulmuş göçmen çocukları için ölçüt bağımlı ölçü araçlarıyla programa dayalı değerlendirmeye yer vererek akranları gibi öğrenmesi sağlanabilir." diyerek sözlerini tamamladı.

Prof. Dr. Ali Uçar

(Alice Salomon Hochschule Berlin)

Panelin ikinci bölümünde söz alan Prof. Dr. Ali Uçar, konuşmasında ağırlıklı olarak göç kökenli çocukların sonderschulelerdeki konumlarını, sorunu yaşayanların bakış açısından irdeledi. Göç kökenli en-

Foto: Tuncay Yıldırım

gellilerin toplumda daha fazla ve birçok yönden ayrımcılığa ve dışlanmaya tabi olduklarını belirterek, "Engelli göçmen aile çocuklarının eğitim durumu nasıldır ve fırsat eşitliği nasıl gerçekleştirilebilir?" sorusu temelinde göçmen çocuklarının bölümlenmiş okul sistemine dağılımını, mezuniyet düzeylerini, okuldan diplomasız ayrılma oranlarını ve meslek eğitimi durumlarını açıkladı.

Göçmen çocuklarının sonderschulelere gönderilme oranlarının sürekli arttığını kaydeden Prof. Dr. Uçar, "Farklı rakamlar, her eyalette özel eğitim gereksinimi duyan çocuklara farklı muamele yapıldığına işaret etmektedir." Yabancı çocuklarının sonderschulelere sıradışı boyutta gönderiliyor olması, "Sonderschuleler göçmen okulları mıdır?" sorusunu akıllara getirmektedir diyen Prof. Dr. Uçar, sözlerine şöyle devam etti: "Engelli çocukların ayrılması, seçici eğitim sisteminin bir parçasıdır. Normal okul tüm çocukları teşvik edebilecek durumda değil ve bu nedenle çocukları seçerek sonderschuleye yerleştirmekte. Göçmen çocukları bu seçicilikten daha çok etkilenmektedir ve normal okul bu çocuklarla olan sorunlarını sonderschuleye havale etmektedir. Sonderschule ise bu sorunları, sosyo-kültürel nitelikli oldukları için çözememekte. Bu açıdan

Değerli hocalarım, değerli konuklar, Benim adım Gülderen Güngör. 41 yaşındayım, 3 çocuk annesiyim, 23 senedir fabrika işçisiyim, 4 sendir işçi temsilciliği yapıyorum. Bu Förderschule'de de bir dönem veliler temsilciliğindedim.

Çocuğumuz şimdi yirmi yaşında, üç çocuk annesiyim. Çocuğumuz 1995'te normal ilkokula başladı. Birkaç ay sonra okul yönetmenliğinden bize haber geldi. Gelin görüşelim. Gittik, çocuğunuzda neurodermitis hastalığı var, onun için derslere kendisini veremiyor, onun için kendisi için Förderschule daha iyi olacağını söylediler. Förderschule'de sekiz ile on çocuk olacağını söylediler. Bu okulda daha çok ilgi göreceğini söylediler. Daha iyi bir eğitim verileceğini söylediler. Sonra belirli bir dereceye geldiğinde diğer okullara geçebileceğini söylediler. Sonra iyi bir Förderschulabschluss kötü bir Hauptschuleabschluss'dan daha iyi olacağını söylediler. Biz de çocuğumuzun iyiliği için, Förderschule'yi seçtik. Ve devlet(in) bu çocuğu ortada bırakmayacağını söylediler. Bu çocuklara daha iyi destek vereceklerini ve işsiz kalmayacaklarını, meslek eğitiminde daha çok destek alacakları söylediler. Biz de böylelikle çocuğumuzu Förderschule'ye verdik.

Çocuğumuz üçüncü sınıfa geldiğinde sınıf öğretmeni ile konuşmaya gittim. Çocuğuma iyi bir eğitim verilmediğini söyledim. Daha iyi bir şeyler yapabileceklerini ve daha farklı bir eğitim verebileceklerini söyledim. Sınıf öğretmeni bunun üzerine beni iki üç hafta sonra konuşmaya çağırdı. Gittiğimde bir okul psikologu, bir başka öğretmen ve sınıf öğretmeni vardı. Sınıf öğretmenin söylediği şuydu; eğer siz çocuğunuzun burada yeterli bir eğitim almadığını söylüyorsanız, sakatlar okuluna da gönderebileceklerini söylediler.

Çocuğumuz belirli bir sınıfa geldiğine Hauptschule'ye geçebilir mi diye sorduk. Bize hayır dediler, çünkü çocuğun psikolojisini bozarmış, cilt hastalığının artacağını söylediler. Böylece çocuğumuz Förderschule'den Förderabschluss'la çıktı.

Förderschule'den sonra Staatliche Berufsschule zur Sonderpädagogischen Förderschwerpunkt Lernen, Agentur für Arbeit destekliyordu. Mesleğe hazırlık sınıfına gitti, başarı gösteremedi. Orada yaptığı Praktikum'lardan dolayı bu çocuk meslek yapamaz kararı verildi. Neden? Onun için okuldan ayrılması gerekiyormuş. Biz itiraz ettik, itirazımızın üzerine ev iradesine gönderdiler. Bir sene de orada okudu. Fakat orada da bir başarı gösterememiş.

Şimdi çocuğumuz yirmi yaşında ve bir mesleği yok sadece elinde bir Förderschule diploması var. Biz aile olarak da çıkmazın içerisindeyiz.

Teşekkür ederim.

göçmen çocuklarının eğitim sorunlarının özel pedagojide yoğunlaşması, etnisiteleştirilmesi ve kültürelleştirilmesi tehlikesi mevcuttur." PISA araştırmalarının sosyal katman aidiyeti ile okul başarıları arasındaki bağı açığa çıkardığını belirten Prof. Dr. Uçar, öğrenim engelli okullarının alt sosyal katman ve yoksul aileler için olduğunu dile getirdi. Özel eğitimde, göçmenler bağlamında yapılan hatalar arasında tanısız süreçlerin yetersizliği, dilsel ve kültürel farklılıkların bu süreçte göz ardı edilmesi, özel öğretmenlerin interkültürel alandaki eksikleri, ailenin bilgisizliği ve okul ile aile arasındaki işbirliğinin zayıf olması bulunduğunu söyleyen Prof. Dr. Ali Uçar şunları belirtti: "Çokkültürlülük ve çokdillilik interkültürel eğitimin çalışma alanlarına yansımaları ve tanılama, teşvik ve tedavi süreçlerinde gözönünde bulundurulmalıdır. Engelli ve engelli olmayan insanların birlikte eğitimi desteklenmeli, öğrenim engelli okulları kademe kademe feshedilerek normal okul sistemiyle bütünleşmeli, öğretmenler interkültürel alanda yetkinleşmeli, aileler ile okul arasındaki işbirliği güçlendirilerek, bu bağlamda kültür çevirmenliği uygulamasına geçilmeli". Prof. Dr. Uçar, özel olarak göçmenlerin eğitim durumlarının iyileştirilmesi için hukuksal, sosyal, siyasal ve ekonomik statülerinin güçlendirilmesi ve müfredat programlarının, multikültürü, interkültürü, çokdilliliği ve anadilini kapsayacak biçimde yenilenmesi gerektiğine işaret etti.

Jessica Löser
(Hannover Üniversitesi)

Panelde, rahatsızlığı nedeniyle etkinliğe katılmayan Prof. Dr. Rolf Werning'in yerine katılan Jessica Löser, engelli eğitimi bağlamında Almanya'da mevcut veriler ve olgular temelinde açıklayıcı modellere değinerek, sunumunda yeni bakış açılarına yer verdi. Diğer önde gelen endüstri ülkelerinden farklı olarak Alman eğitim sisteminin seçiciliğe dayalı bölümlenmiş bir yapıya sahip olduğunu ve paralel olarak bir Förderschule sistemini de kapsadığına değinen Löser, özel eğitim gereksinimi olan çocukların büyük bölümünün öğrenim engelliler için förderschulelerde bulunduğunu belirtti. Bu konudaki düşüncelerini şöyle açıkladı: "Biz her şeyden önce Alman eğitim sisteminin homojenleştirme uygulamasının ve seçici tutumunun, göç kökenli çocukların mağduriyeti açısından temel bir kriter olduğu görüşündeyiz... Dilsel sorunlar da sıkça öğrenim sorunu biçiminde yeniden tanımlanmaktadır. Bir çocuk eğer dil sorunu yaşıyorsa, bu yeniden tanımlanmakta, öyle ki, çocuğun öğrenim zorluğu çektiği ve förderschuleye gitmesi gerektiği söylenmektedir. Bizim bakış açımızdan bu, sisteme özgü bir sorundur".

Löser, eyaletler karşılaştırmasında förderschulelere gönderilme riskinde ortaya çıkan farklılığı açıklarken, "Baden-Württemberg ve Aşağı Saksonya'da förderschuleye gönderilme riski Berlin ya da Bremen'den çok daha yüksek. Bu veriler sadece çocuğun neden gösterilemeyeceğini netleştirmektedir. Burada da tezimiz, nedenin çocukta aranmayacağı ve göç kökenli çocukların mağduriyet olgularının açıklanabilmesi için farklı bakış açılarının kullanılması gerektiğidir." dedi. Konuşmasında Almanya için işselleştirici bir uygulama istediklerini vurgulayan Löser, yeni çözümlere yer verdiği sunumunu şu şekilde tamamladı: "Rolf Werning ve diğer birçok araştırmacı, Almanya'da işselleştirmeye ilişkin yapıların geliştirmesini talep ediyorlar. Biz bunu sadece ilkokullar için değil, daha geniş alanlarda istiyoruz. Bunun için esas

olan, dördüncü sınıftan sonra seçicilik yapılmamasıdır. Dilsel teşvik, geliştirilmesi gereken temel bir alandır, İsveç'te örneğin hem İsveççeye hem de anadiline teşvik uygulanmaktadır. Ailelerin katılımı, üzerinde durulması gereken bir konudur. Kanada'da uygulandığı gibi, göçmenlerin yoğun olarak bulunduğu okullarda, sosyal danışmanların yanı sıra settlement worker devreye girer. Bunların görevi ailelerin öğretmenlerle ve kurumlarla ilişkisinde yardım etmek, çeviri yapmak, iş ve konut sorununda destek olmaktır."

Yrd. Doç. Dr. Berrin Baydık
(Ankara Üniversitesi)

Ankara Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Berrin Baydık dil ve kültür farklılığı olan öğrencilerin değerlendirilme ve eğitim sorunları kapsamında özel eğitim konusundaki gelişmeleri aktararak, konunun daha iyi kavranmasına yönelik açıklamalarda bulundu. Konuşmasını dilsel faktörler, kültürel faktörler ve ailesel faktörler olmak üzere üç bölümde yapan Yrd. Doç. Dr. Berrin Baydık dilsel faktörler konusunda anadilde ve ikinci dilde yetersizlikler nedeniyle yapılan testlerin olumlu sonuçlar veremeyeceğini, ayrıca yapılan testlerde daha çok performans yönüne ağırlık verilse bile çocuğun verilen önermeler karşısında anlamakta güçlükler yaşayacağına vurgu yaparken, "standart testler yerine çocuğun akademik ve sosyal gereksinimlerini belirleyen değerlendirme yöntemleri (gözlem, informal araçlar, aile görüşmesi vb.) kullanılmalı ve standart testler de eğitsel amaçlı değil, gereksinim belirleme amaçlı kullanılmalıdır, ayrıca anadilin desteklenmesi çok önemli, anadilin üzerine ikinci dili eklediğimiz zaman sağlıklı bir şekilde kendi bağlamları bu dilde öğretilir ise, biliyoruz ki, araştırma normları da bunu ortaya koyuyor, iki dillilik zihinsel gelişimi pozitif olarak etkileyen bir durum o nedenle anadili üzerinden ikinci dilin öğrenilmesini çok önemli buluyorum" dedi.

Göçmen çocuklarının kültürel farklılıkları göz önünde bulundurulmalı ve öğretmen ve eğitimciler bu yönde eğitim verilmesi gerektiğinin önemi üzerinde duran Yrd. Doç. Dr. Berrin Baydık, "öğretmenin bilgili ve becerili olması çok önemli, öğretmenin sınıf yönetimi ve davranış yönetimi konusunda yetkin olması ve kültürel farklılıklarının çocuğun öğrenmesine etkisinin farkında olması gerekiyor. Özellikle iki dilli çocukların bulunduğu sınıflardaki öğretmenler ikinci dilin desteklenmesi konusunda da bir eğitim almaları lazım" diyerek konuşmasını sürdürdü.

Konuşmasının son bölümünde, ailenin sosyo-ekonomik yapısı ve çocuk üzerindeki etkisine ilişkin olarak şunları söyledi: "Çocukların okul öncesi dönemindeki okur-yazarlık, etkinliklere katılma, aile ile birlikte kitap okuma, kitap, kalem, yazılı materyalle çevrili zengin çevreden ne kadar yoksun olurlarsa okula başladıklarında da o kadar akademik güçlük çekebiliyorlar. Aile eğitim programları ile ailelere eğitim verebilecek ve yol gösterebilecek bir yapılanma olursa iyi olur diye düşünüyorum. Ayrıca çocukları akranlarından ayırmadan eğitmeli, en az sınırlayıcı ortam akranlarının oldukları ortamdır. Sonderschule'ler bu çocuklar için hiçbir gereksinim sağlayan ortamlar kesinlikle değildir, gereksinimlerinin karşılanması şartıyla en iyi eğitebilecekleri ortam genel eğitim okullarıdır."

Die Gaste Genel Yayın Yönetmeni Zeynel Korkmaz'ın Panel Açış Konuşması

Değerli hocalarımız ve değerli konuklarımız,
Öncelikle Die Gaste ve Dil ve Eğitimi Desteklemek için İnisiyatif olarak düzenlediğimiz panelimize katıldığınız için teşekkür ederiz.

Sonderschule sorununa ilişkin bir panelin nasıl gündemimize geldiğini somut bir örnekle anlatmak istiyorum.

Şimdi size, bugün 8 yaşında bulunan bir çocuğun, dört ve beş yaşlarında çizdiği resimlerden bazı örnekler sunacağım.

Şüphesiz ikinci resmi panelimizin afişinde gördünüz.

İşte bu çocuk, ilkokulun birinci sınıfının ilk ayında "sınıfın huzur ve sükununu bozduğu" gerekçesiyle, diğer bir Türkiyeli çocukla birlikte tek kişilik sırada oturmayla cezalandırılmış ve bu ceza, yani tecrit yaklaşık altı ay sürmüştür.

Altı ayın sonuna doğru, sınıf öğretmeni ve okul müdürü çocuğun ailesini çağırarak (ki resimlerde de gördüğünüz gibi adı Deniz'dir), Deniz'in çocuk psikolojisi kliniğine götürülmesi ve orada teste tabi tutulmasını "önermişler"dir. Ve bu "öneri"leriyle birlikte, aynı anda çocuk psikolojisi kliniğine başvurmak için "gerekli formları" da aileye vermişler ve en kısa sürede başvuru yapmalarını "önermişler"dir.

Sınıf öğretmeni ve okul müdürü böyle bir "öneri" yaparken, çocuğun öğrenmeye ilişkin bir "sorunu" olduğuna ilişkin herhangi bir şey belirtmedikleri gibi, çocuğun Almancasına ilişkin de özel bir "yakınmaları" olmamıştır. Daha tam ifadeyle, Deniz, yaşlarına eşdeğer düzeyde Almanca konuşabilmektedir, sayısal işlemlerde, doğa bilgisi konusunda özel bir "şikayet" ya da "yakınma" söz konusu edilmemiştir. Bu arada şunu da belirteyim ki, sınıf öğretmeni ve okul müdürü, tüm bu süreçte, çocuğun "hiper aktif" olduğuna ilişkin bir "şüpheleri" olduğunu da ifade etmemişlerdir.

Resim yeteneği gelişmiş ve gelişen, Almancası normal düzeyde bulunan, diğer konularda öğrenme başarısı yeterli olan bir çocuk ile bunu çocuğu psikolojik testten geçirmeye çalışan sınıf öğretmeni ve okul idaresi olayıyla karşı karşıyayız.

Ben, ne çocuk psikologuyum, ne de zihinsel engelliler uzmanıyım. Bunlara ilişkin ne bilgim, ne eğitimim, ne de pratiğim olduğunu söyleyemem. Ancak burada bir şeylerin yanlış olduğunu, gerek ailenin anlatımından, gerekse çocuğun durumundan ve izlediğimiz resimlerden anlayabiliyoruz...

Burada, bu gözlemlerden yola çıkarak bir "tanı" koymak durumunda değiliz. Bu nedenle bir tanı koymak yerine, gözlemden çıkartılabilecek bazı soruları ortaya koymakla yetineceğim.

Bu çocuğun gerek resim yeteneği, gerek Almanca öğrenmiş olması, gerekse de ders konularında becerisi ile sınıf öğretmeni ve okul müdürünün tutumu arasında kesin bir çelişki söz konusudur. Bu çelişki çok belirgin olduğu için, sınıf öğretmeni, çocuğun sınıf içinde dolaştığı ve "boş konuştuğu" şeklinde iki "gerekçe" ileri sürbilmiştir.

Evet bu iki "gerekçe", yani çocuğun sınıfta dolaşması ve "boş konuşması" (çok konuşması), sadece bu çocuğa özgü olmadığı da açıktır. Özellikle küçük yerleşim yerlerindeki kindergartenlerden geçmiş hemen her çocukta bu iki "olgu" gözlenmektedir.

Her şeyden önce, bir öğretmen, böyle bir "olgu"yu

bilmemezlikten gelemez, ya da bilmeyenmiş gibi davranamaz. Belki biz, öğretmen adayları ya da yeni mezun öğretmenler olarak böyle bir "olgu"yla ilk kez karşılaştığımızda, bunu tekil, yalıtık, özel bir durum olarak yorumlayabiliriz. Ama deneyimli bir öğretmenin böyle bir tanıda bulunması hiç de anlaşılabilir bir şey değildir.

Birinci sorun, bu ve benzeri olgular karşısında öğretmenlerin duyarsız kaldıkları; olguyu görmek, anlamak ve sınıf içi çözümler üretmek yerine, buna yol açan "habis uru" bir operasyonla kesip atmaya çalıştıkları, yani operatör doktorluğa meyilli oldukları izlenimidir.

Dolayısıyla birinci sorun, öğretmenlerin eğitimine ilişkindir. Yeterli eğitime sahip midirler? Mezuniyet sonrasındaki yıllar içinde mesleki bilgilerini yenilemeleri ve yeni durumlara karşı yeni bilgiler sahibi olmaları için gerekli eğitimsel destek verilmekte midir?

İkinci sorun, ister üstün bir eğitime sahip olsun, ister ortalama bir eğitime sahip olsun öğretmen, hemen her durumda, özellikle yabancı kökenli öğrenciler karşısındaki tutumları, sorunu çözmek yerine, sorundan kurtulmak şeklinde olmalıdır. Bu "kurtuluşçu" tavır, açık ki, tüm sorumluluğu çocuk psikologlarına ve onların uygulayacağı testlere yüklemektedir.

Böylece üçüncü sorun ortaya çıkıyor: Çocuk psikologları ve uygulanan testler gerçeklikle örtüşmekte midir?

Ampirik gözlemlerden ortaya çıkan bu üç sorunun yanında diğer bir olgu, sonderschuleye ya da förderschuleye gönderilen çocukların, gerek okul sürecinde, gerekse okul süreci tamamlandıktan sonra karşı karşıya kaldıkları zihinsel ve fiziksel sorunlardır.

Yine gözlemsel olarak sözünü edebileceğimiz bu olgu, özellikle okul sürecinden sonra, yaşları 16 ve üstünde olan sonderschule çocuklarının, gerek özel, gerekse genel anlamda toplumsal ilişkilere uyum sağlamakta çok büyük zorlukla karşılaşmalarınıdır.

Özellikle ailelerin istememelerine karşın, okul yönetimlerinin ve okul psikologlarının "tavsiyesi"yle, açıkça ifade etmek gerekirse "zorlamasıyla" ve "zoruyla" sonderschulelere gönderilen "öğrenim engelli" çocukların, zihinsel gelişimleri olağan üstü yavaşladığı gibi, fiziksel gelişimleri de garip bir biçimde bozulmaktadır.

Bu gözlemden ortaya çıkan birinci sorun, sonderschulelerdeki eğitimin ve eğitim sisteminin bir bütün olarak yeniden sorgulanması, özellikle "öğrenim engelli" tanısıyla buralara gönderilen göçmen kökenli çocukların bu sistem tarafından nasıl ele alındığının açıklık kazandırılmasının gerekliliğidir.

İkinci sorun, okul süreci sonunda, 16 yaşından sonra, bu çocuklara bir süre için maddi destek sağlansa da, hemen hemen her durumda tümüyle ailenin sorumluluğuna terk edilmektedirler. Ama aileler, bu durumdaki çocuklarıyla nasıl ilgileneceklerini, onların ileri yaşlardaki gelişimine nasıl katkıda bulunabileceklerini bilmemektedirler. Bu bilgisizlik, özellikle göçmen ailelerde neredeyse mutlak durumdadır.

Elbette, gerek panelimizin konusu açısından, gerekse göçmen kökenli oluşumuz nedeniyle, bu sorunda aynı zamanda bir "tarafız". Her ne kadar bilimsel olarak "tarafsız" olmak gerektiğini ve olduğumuzu söyleyebilsek de, uygulamada gördüklerimiz bizi "taraf" haline getirmektedir.

Doğal olarak, bu "taraf"lılığımız, konunun ve sorunların göçmen kökenli çocuklar ve aileler açısından ne kadar önemli olduğunu belirtmeye zorlamaktadır.

Bu "taraf"lılığımızla diyebiliriz ki, sonderschuleler sorunu, açık ve kesin biçimde göçmen sorunuyla, göçmenlere ilişkin "entegrasyon" sorunuyla doğrudan bağlıdır.

Göçmenlerin, özel olarak Türkiyelilerin, kendi ekonomik, toplumsal ve kültürel yapıları bir yana bırakılarak, "eşitlik" ya da "eğitim eşitliği" ilkelerine bağlı kalarak, ölçüt olarak "ortalama Alman" aileyi ve bu aile yapısında yetişen çocuğu alarak, göçmen çocuklarının konumunu

ve zihinsel durumunu ölçmeye kalkmak eşit olmayanların eşitlenmesinden başka bir şey değildir.

Elbette eğitime, eğitmene, eğitim sistemine ilişkin bu ve benzeri sorunlar, ailelerin, özel olarak göçmen ailelerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Hatta göçmen aileleri, çocuklarının sorunlarından ne kadar kaçarlarsa kaçsınlar, sonuç olarak bu sorunları, üstelik şekillenmiş ve olgunlaşmış olarak yeniden yaşamak durumundadırlar.

Göçmen aileler bilgisizdirler. Eğitimleri ne düzeyde olursa olsun, bu sorunlara ilişkin bilgileri, kendi kendilerine ürettikleri, bir çeşit "efsane" (mit) haline getirilmiş kulaktan dolma bilgilerden ibarettir.

Hem toplum, hem de göçmen aile, çocuğun erişkin olması, reşit olmasıyla ilgilenmektedir. Reşit olana kadar hangi süreçten geçtiğiyle, nasıl şekillendiğiyle ilgilenilmemektedir. Onlar için asıl olan, çocuğun tam gün ve tam ücretle çalışabilir yaşa gelmesidir. İster eğitimli olsun, ister eğitimsiz olsun, ister sonderschuleden gelsin, ister hauptschuleden gelsin, önemli olan sekiz saat çalışabileceği bir işe girmesidir. Böyle bir işe girdikten sonra, çocuğun zihinsel ve fiziksel durumu aile açısından sorun olarak görülmemektedir. Buradan çıkan sonuç da, ailelerin özel olarak bilgilendirilmeleri gerektiğidir.

Ne yazık ki, sorun yalın bir bilgilendirme sorunu değildir. Sorun, göç ve göçmen sorunudur. Göçmen kökenli çocukların %7 oranında sonderschuleye gidiyor olmaları, yaklaşık %10'unun "integrierte Gesamtschule"lere gitmesi, kalanların büyük çoğunluğunun hauptschulede bulunmaları ve bunların da çoğunluğunun hauptschule diploması almadan okul çağını tamamlamaları, hem eğitsel, hem toplumsal bir sorundur.

Bu nedenle, sadece eğitsel-pedagojik çözümlerle göçmen çocuklarının sonderschule sorunlarının çözümlenemeyeceğini düşünüyoruz.

Yine ampirik gözlemlerden çıkan bir başka olgu, sonderschuleye gönderilen çocukların büyük çoğunluğuna "öğrenim özürlü" "tanısı" konulmuş olmasıdır. Bu "tanı", açıktır ki, göçmen çocuklarının, özel olarak Türkiye kökenli çocukların yeterli Almanca bilmemeleri gerçeğiyle örtüşmektedir.

Düşüncemize göre, sonderschule sorunu, aynı zamanda göçmen çocuklarının yeterli düzeyde Almanca öğrenmelerinin sağlanması sorunuyla özdeşdir. Bu nedenle sorun, bir yerden sonra göçmen çocuklarının yeterli ve doğru Almanca öğrenmeleri sorunu ile örtüşmektedir.

Bizim Die Gaste olarak, ilk günden itibaren üzerinde durduğumuz anadili öğrenimi temelinde Almanca öğretilmesine ilişkin tezlerimizin, bu açıdan sonderschulelere ilişkin sorunların çözümlenmesinde belirleyici bir yere sahip olduğunu söylemek durumundayız.

Yapılması gerekenin, kolaycı bir yöntemle "öğrenim özürlü" tanısı konularak göçmen çocuklarının sonderschulelere gönderilmesinden önce, anadili temelinde Almanca öğrenilmesini sağlayan bir programın uygulanması gerektiğidir.

Bu nedenle diyoruz ki, göçmen çocuklarının sonderschule sorunu, aynı zamanda bu çocukların anadili ve anadili temelinde Almanca öğretimi sorunundan ayrı değerlendirilemez. Bir yandan ve öncelikle anadili ve anadili temelinde Almanca öğrenimine ilişkin programlar uygulanırken, diğer yandan sınıf öğretmenlerinin yeterliliklerinin geliştirilmesi, nesnelligi ve bilimselliği tartışmalı olan "test"lerin kaldırılmasıyla işe başlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu, sonderschule sisteminin radikal biçimde elden geçirilmesini gerektirir.

Panelimizde bu açılardan yol gösterici bazı yanıtlar ortaya koyacağımızı umuyoruz. Bir kez daha panelimize katıldığınız için hepinize teşekkür ediyor ve hoşgeldiniz diyoruz.

Göçmenlerin Çocukları ve Öğrenme Güçlüğü Tanısıyla ilgili Olası Problemler ve Çözüm Önerileri

Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK Uludağ Üniversitesi

Skripuletz göre göçmenlerin çocukları çoğunluk akranlarına oranla förderschulen gibi eğitim ortamlarına daha fazla yerleştirilmektedir. Yerleştirilme nedeni uygun eğitimden yararlanarak çoğunluk akranları gibi öğrenmeleridir. Ancak bu okullara (förderschulen) giden çocuklardan yarısı akranları gibi öğrenen çocuklar olmaktadır. Daha yüksek oranda göçmenlerin çocuklarının förderschulen gibi eğitim ortamlarına yerleştirilmesi çoğunluk akranları gibi öğrenmelerine yol açmadığından bu düzenleme göçmenlerin çocuklarına çok fazla işe yaramadığını düşündürmektedir.

Bu okullara göçmenlerin çocuklarının daha fazla seçilmelerini Skripuletz öğrenme güçlüğü tanı sürecinde kullanılan psikometrik testlere ve göçmen ailelerinin olumsuz sosyalizasyonuna bağlamaktadır. Ben de Türk göçmen çocuklarının daha yüksek oranda förderschule'lere yerleştirilmesinde özel eğitimde yararlanılan tanılama sürecinin ve Türk ailelerinin sosyalizasyonun etkili olduğunu düşünmekteyim.

Bu nedenle sununun iki amacı vardır. Amaçlardan biri göçmen çocuklarının çoğunluk akranlarından daha yüksek oranda förderschulen ve sonderschulen gibi okullara seçilmelerine yol açan tanılama sürecini betimleme. Diğer göçmen çocukların bu okullara seçilmelerine yol açan tanılama sürecini dikkate alarak genel eğitim sınıflarına çoğunluk akranları gibi devam edebilmeleri için alınması gereken önlemleri betimlemektir...

Öğrenme Güçlüğü

Zekâ düzeyleri normal akranları gibi olmasına rağmen akademik, iletişim ve sosyal alanlarda öğrenme problemi yaşayan öğrencileri okullarda gözlemek mümkündür. Yüzyılın başından beri yeterli görme ve işitme gücüne, zekâ düzeyine sahip ve olağan öğretimden düzenlemelerinden yararlanmalarına rağmen okuyamayan çocukların olduğunu hekimler ve öğretmenler betimlemiştir. 1960'lı yıllardan sonra ABD de zekâ düzeyleri normal akranları gibi olmasına rağmen akademik, iletişim ve sosyal alanlarda öğrenme problemi yaşayan öğrencileri öğrenme güçlüğü kategorisi altında toplanmış, özel eğitim hizmetlerinden yararlanmaları sağlanmıştır. Bu çocukların öğrenme problemlerinin nedeninin bilişsel süreçlerden kaynaklandığı kadar öğretim düzenlemelerinden de kaynaklandığı düşünülmeye başlanmıştır.

Öğrenme güçlüğü kavramı tıp, psikoloji ve eğitim alanlarındaki gelişmelerden önemli ölçüde etkilenmiştir. Her bir disiplin alanı öğrenme güçlüklerini ve nedenlerini kendi kuramlarının bakış açılarına göre betimlemiştir. Bu nedenle öğrenme güçlüğü'nün pek çok farklı tanımı önerilmiştir. İlk tanımlarda nörolojik etmenler vurgulanmıştır. Daha sonra bilişsel etmenlere ve günümüz tanımlarında ise akademik alanlara vurgu yapılmaktadır.

Öğrenme güçlüğü tanımının kapsamı

Öğrenme güçlüğü kavramı algısal yetersizlikler, beyin zedelenmesi, beyinde minimum düzeyde işleyiş bozukluğunu, disleksia ve gelişimsel afazyaya gibi durumlar nedeniyle okuma, yazma ya da matematik gibi akademik ve dinleme, konuşma gibi iletişim ve düşünme alanlarında görülen öğrenme güçlüklerini kapsamaktadır. Ancak görme, işitme ya da devimsel yetersizlikleri, zihin geriliği, duygusal bozukluklar, kültürel ya da ekonomik yoksunluklar sonucu olan öğrenme güçlüklerini kapsamamaktadır. (Graham ve diğerleri, 1996; Bove, 2005)

Öğrenme Güçlüğü'nün Varlığını Belirleme

Öğrenme güçlüğü tanısının konulabilmesi için: Akademik ve iletişim becerilerinde başarı düzeyi düşük olmalı. Okuma, dinleme ve yazma gibi iletişim becerileriyle ilgili alanlardan birinde ya da daha fazlasında ya da matematikteki başarısında problem olmalı. Ama zihinsel yetenekleri normal sınırlar içinde olmalıdır. Ayrıca, akademik başarısızlığının görme, işitme, zihin engeli, duygusal bozukluk ya da çevresel, kültürel ya da ekonomik yetersizlikler sonucu olmadığından emin olunmalıdır.

Akademik başarı düzeyi standartlaştırılmış başarı testleriyle ölçülebilir. Bu testler öğrencilerin akranlarına göre nasıl başarı gösterdiğine ilişkin bilgi sağlamaktadır. Zihin işlevleri de standartlaştırılmış WISC R gibi zekâ testleriyle ölçülür.

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerin

Belirlenmesi için Tıbbi Tanılama Süreci*

Sınıf öğretmeni zorunlu eğitimin birinci kademesine birinci, ikinci ya da en geç üçüncü sınıfa devam eden öğrencilerden bazılarının akranları gibi öğrenemediklerini fark eder. Öğrenme güçlüğü'nün öğretim düzenlemelerine bağlamak yerine çocuğa bağladığından öğrencinin öğrenme güçlüğü'nün nedenlerini anlamak ve gerekli önlemleri almak için hekime ya da çocuk inceleme merkezlerine gönderir. Hekim ya da bu merkezlerde çalışan okul psikologlarınca çocuğun görmesi, işitmesi, zihinsel işlevleri, sosyal uyumu değerlendirilir. Öğrenme güçlüğü görme ve işitme problemlerinden kaynaklanmadığı anlaşıldığında zihinsel işlevleri değerlendirmek üzere standartlaştırılmış zekâ testleri ve gerekirse ek olarak tanılayıcı testler uygulanır. Öğrenme güçlüğü tanısı konulması için ise zekâ testleri ve ek olarak zihinsel süreçleri ölçen testlerden yararlanılır. Standartlaştırılmış norm bağımlı testler olan zekâ, başarı ya da diğer zihinsel süreçleri ölçen testlerden her zaman üç sonucun çıkması olasıdır: Normal, normalaltı ve normalüstüdür. Eğer uygulanan zekâ ve zihinsel süreçleri ölçen testlerde elde edilen değer normalaltı çıkacak olursa çocuğun öğrenmede yaşadığı problemlerin nedeni zihinsel süreçleri olarak belirlenir. Tıbbi rehabilitasyon çerçevesinde uyarıcı ilaçlar hekim tarafından önerilebilir. Çocuğun öğrenme problemi çocuğun zihinsel süreçlerinin yetersizliğinden kaynaklandığından hareketle özel eğitimden yararlanması uygun bulunur ve sözde çocuğun özelliklerini dikkate alan programların uygulandığı okul ya da sınıflara yerleştirilir.

Standartlaştırılmış norm bağımlı (bağıl) testler ölçtüğü şeyleri doğru olarak ölçüp ölçmediklerini anlamak için testin geliştirildiği norm kümesine bakmak gerekir. Norm kümesi genel olarak çoğunluktan oluştuğundan ancak çoğunluk kümesinden gelen çocuklara uygulandığında ölçtüğü şeyi doğru ölçmesi mümkün olur. Bu durumda uygulanan testlerin geliştirilirken yararlanılan çocuk kümesi çoğunluğu temsil ettiğinden göçmen çocukları temsil etmediğinden göçmenlerin çocuklarına uygulandıklarında hatalı sonuçlar vermesi söz konusu olacaktır. Ayrıca, göçmenlerin düşük sosyo-ekonomik gruptan gelmeleri ve düşük sosyalizasyona sahip olmaları, çocuklarının okula başlayınca kadar okulla ilgili kavram ve becerileri kazanmak için yeterli öğrenme yaşantıları olması için engeldir. Uygulanması standart olan bu testlerin uygulanması sırasında kullanılan yönergelerdeki kavramları göçmen çocuklarının tam olarak kazanmadıklarından göçmenlerin çocuklarının, özellikle Türk göçmenlerin çocuklarının standartlaştırılmış bağıl testlerde düşük

puanlar almasına yol açabilir. Çoğunluk akranlarına oranla daha yüksek oranda Türk göçmenlerin çocuklarının öğrenme güçlüğü tanılanması olasıdır...

Bu nedenle bu tanı sürecinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Tanı sürecini iyileştirmek için tanı sürecine eğitsel tanılama boyutunun eklenmesi gerekmektedir.

Göçmen Öğrenme Güçlüğü Öğrencilerin Tanılama Sürecini İyileştirme*

Eğitsel tanılama norm bağımlı değerlendirmeden daha çok ölçüt bağımlı (*criterion referenced*) değerlendirilmeden temellenir. Çoğunluk akranlarıyla karşılaştırarak çocuğun öğrenmesinin nedenlerine ilişkin karar verme yerine ölçüt bağımlı değerlendirme çoğunluktan yapması beklenen davranışları hangi düzeyde yaptığını ortaya çıkarmayı amaçlar. Genel olarak çoğunluğa uygulanan programın amaçları ölçüt olarak alınarak ölçü araçları geliştirilir ve uygulanır. Bu testlerin uygulanması sonucunda göçmen çocuklarının programdaki amaçları hangilerini yapabildikleri ve hangilerine gereksinimi olduğu ortaya çıkar. Çocuğun yapabildikleri ve gereksinimlerine göre eğitim ortamlarına yerleştirildiğinden her zaman göçmenlerin çocuklarının förderschule gibi özel eğitim sınıflarına ya da okullarına yerleştirilmeleri gerekmeyeceği gibi programlarda yapabildikleri dikkate alınarak uyarlamalara gidilerek gerçek özel eğitim hizmetinden yararlanarak bilgi toplumunun gerektirdiği davranış ve becerileri kazanmalarının yolu açılmış olur.

Tanılama sürecine eğitsel tanılamanın katılması göçmen çocuklarının öğrenim engelli olarak tanılanmalarını engelleyeceği gibi, alınması gereken önlemlere de ışık tutacaktır. Göçmen çocukları da akranları gibi eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanacak ve akranları gibi öğrenebilecektir.

Skripuletz, göçmenlerin çocuklarının öğrenme güçlüğü tanısıyla förderschule'lere yerleştirmesini göçmen ailelerinin olumsuz sosyalizasyonuna bağlamaktadır. Bunun çocuklar açısından anlamı okula başlamadan önce ve başladıktan sonra yaratılan fırsatların zihinsel davranışları geliştirmek için uygun ve yeterli olmadığıdır. Ek olarak sınıf öğretmenleri göçmenlerin çocuklarının yaşadıkları öğrenme güçlüklerinin sınıftaki öğretim düzenlemelerine ve bundan önceki öğrenme yaşantılarına ve kültürel etmenlere bağlamadığından zihinsel davranışların ve işlemlerin gelişmesi için yetersiz koşulları yaratarak istemeden bu çocukların aleyhine koşulların gelişmesine katkıda bulunur.

Öneriler

Göçmenlerin çocuklarının hangi okul döneminde bulunmalarına bağlı olarak değişecektir. Erken özel eğitimin topluma ekonomik yükü daha az olması hem de önleyici olması nedeniyle göçmenlerin çocukları bebeklikten itibaren risk grupları kapsamına alınıp erken özel eğitim önlemlerine yer verilerek yetersiz sosyalizasyondan kaynaklanan yetersiz öğrenme yaşantıları önlenerek çoğunluk akranları gibi öğrenmeleri için fırsat yaratılmış olur.

Üç-altı yaş arasında olan göçmenlerin çocukları erken eğitim programlarına yer verilerek göçmenlerin çocuklarının öğrenim engelli tanılanmaları önlenmiş olur ve yaşayacakları topluma daha iyi yetişmelerine fırsat hazırlanarak eğitimde fırsat eşitliği sağlanmış olur. Okul döneminde ise, öğrenme güçlüğü tanısı konulmuş göçmen çocukları için ölçüt bağımlı ölçü araçlarıyla programa dayalı değerlendirmeye yer vererek akranları gibi öğrenmesi sağlanabilir.

Sayın Zeynel Korkmaz,
"Die Gaste" ekibi olarak 13 Şubat 2009 tarihinde düzenlemiş olduğunuz "Sonderschule/Förderschule Sorunu ve Göçmen Toplumu" konulu panelde davetli olarak hazır bulunmak ve kendi alanlarında uzman Türk ve Alman bilim adamlarının bu konuya eğilmeleri ve Alman yetkililerinin bu konuya dikkatlerini çekmek bizleri son derece mutlu etmiştir.

Almanya'da yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarının büyük bir çoğunluğunun çeşitli sebeplerle bu okullara yönlendirilmeleri uzun yıllardan beri Sonderschule/Förderschuleyi kanayan bir yara haline gelmiştir. Göçmen toplumunun sorunlarından birisini teşkil eden ve geniş bir şekilde irdeleyen bu paneli düzenleyen başta sizler olmak üzere emeği geçen herkesi kutluyorum.

Bilindiği üzere, göçmen çocukları bu konuda en mağdur olan grubu oluşturmaktadır. Her iki göçmen öğrenciden birisinin Türk olduğu düşünülürse en büyük zararı da bizim çocuklarımız görmektedir.

Bu konuda velilerimizi bilgilendirerek, gerektiğinde bu yönlendirmelere yasal yollardan itiraz haklarını kullanmalarını sağlamak hususunda hepimize büyük görevler düşmektedir.

Bu vesile ile bu başarılı panelden dolayı sizleri kutlar, vatandaşlarımızın aydınlatılması bakımından büyük önem taşıyan bu tür faaliyetlerde her zaman sizlerin yanında yer alacağımızı ve destek vereceğimizi bildirir, başarılarınızın devamını dilerim.

Ali ÇEVİK
T.C. Münster Başkonsolosluğu
Eğitim Ataşesi

Essen Üniversitesi'nde bir cumartesi günü, yüksek bir katılımı düzenlemiş olduğunuz etkinliğinizden dolayı sizleri kutlarım! Türk ve Alman bilim insanlarının sunumlarını dikkatle dinledim. Verilen aralarda kısmen uzun süreden beri tanıdığım meslektaşlarımla görüş alışverişinde bulunma fırsatını değerlendirdim.

İrdelenen konu kapsamında sendikamızın tutumunun doğrulandığını gördüm. Eğer Alman eğitim sistemi göç kökenli çocuk ve gençlere kötü eğitim fırsatları tanıyor, o zaman birşeyler ters gidiyor. Biz sendika olarak uzun süredir okul öncesi dönemde ve okulda öğrenim için gerekli koşulların sağlanmasını talep ediyoruz. Förderschulelere giden göç kökenli çocukların oranının Alman kökenli çocukların iki katı olması gerçekten de bir skandal.

GEW, DGB ile birlikte, ilkece Dresden Eğitim Zirvesi kapsamında Cumhurbaşkanı ve şansölye tarafından da sözü verilen, eğitim için gerekli yatırımların yapılmasını talep ediyoruz. Ben burada programımızı açıklamak istemiyorum. Ama Alman eğitim sistemindeki eksikleri gidermek için, herşeyden önce kalıcı, köklü, çocuğa uygun ve günlük yaşamla bütünleşmiş bir dil teşviki için erken yaşta uygun bir eğitim, anadilinde okuma yazma öğretimi (İsveç'e bakınız), her çocuğun başlangıçtan itibaren küçük sınıflarda bireysel teşviki gerekmektedir. Uluslararası ölçekte alışlagelen, bütünleşmiş bir okul sisteminde kalıcı bir biçimde ihtiyacımız var. Bölümlenmiş okul sistemi çocuklarımıza uygun değildir. Dünya genelinde bu sistem eşi olmayan boyutta seçicidir ve eğitimde başarının Almanya'da olduğu kadar hiçbir endüstri ülkesinde görülmeyecek düzeyde, aileye bağlı olmasında da temel nedenidir.

İnisiyatifinize ve Die Gaste'ye başarılar diliyorum ve ileride sizlerle birlikte çalışabilmekten mutluluk duyuyorum. Saygılarımla

Norbert Müller
GEW-NRW Eyalet Başkanı Yardımcısı

Başarısız Öğrenci Efsanesinin Yararları

Prof. Dr. Winfried KRONIG

Nasıl oluyor da göçmen aile çocukları ve gençleri için daha fazla şey yapılır da, onlar buna rağmen eğitim sisteminde daha da başarısız olabilirler?

Nedenlerin, pedagojik sunuların kalitesinden kaynaklanması düşük bir olasılık. Bugün onlar yirmi yıl önceden pek de kötü olamazlar. Nedenlerin, aynı zamanda söz konusu çocukların başarı düzeyinden kaynaklanması da düşük bir olasılık. Çünkü yirmi yıl öncesine kıyasla daha aşağıda değildir. Eğer bu sorular biraz daha iyi anlaşılabilir ve olası yanıtların (en azından kaba hatlarıyla) izi bulunmak isteniyorsa, o zaman eğitim sisteminin doğasına bir an için daha yakından bakmak gerekir. İlk olarak söz konusu, kendilerini sundukları biçimden farklı olarak daha az inandırıcı olan kategorilerdir. Gerçi her yıl binlerce çocuk öğrenim engelli olarak teşhis edilmekte. Ama bu, öğrenim engelliğin tam anlamıyla ne olduğuna ilişkin geçerli bir tanımlama olmadan gerçekleşmekte. Öyle görünüyor ki bu tanımlamanın ne anlama gelmesi gerektiği, daha çok, bulunulan mekana göre adeta yeniden hesaplanmakta. Bu doğrudan eğitim sisteminin aldığı kararlarla ölçüldüğünde, örneğin sonderschuleye gönderilme oranları karşılaştırıldığında, neyin okul başarısızlığı olduğu konusunda çok değişik yerel görüşlerin bulunduğu rastlanabilmekte. Böylece öğrenim engelli olarak sınıflandırılma olasılığı eyaletler arasında üç kat kadar ve göçmen aile çocuklarında yedi kat kadar değişiklik gösterebilmektedir. Bu bağlamda göçmen çocuklarının eğitim başarısı açısından böylece, sonuç itibarıyla, sadece, o sevilerek konu edilen köken ülkesi değil, Federal Cumhuriyet'te ikamet edilen yer de en az o kadar belirleyici bir rol oynamaktadır. Eğitimde başarının bulunulan yere olan bağımlılığın bir benzeri, ortaokul düzeyinde gerçekleşen seçicilikte de gözlemlenebilmektedir¹. Toplam olarak eğitimdeki istatistiksel karşılaştırmalar, eğitim sisteminde verili kategorilerin, öğrencilerin etkin başarı özelliklerine değil, daha çok hazır bulundurulmuş kontenjanlara endeksli olduğu izlenimini güçlendiriyor. Sadece birkaç kilometrelik bir mesafe, bir hauptschule öğrencisinden bir realschule öğrencisi ve özel eğitim sınıfı öğrencisinden bir normal sınıf öğrencisi yapabilir. Her okul bölgesinde, neredeyse mucize tarzında, öngörülen kontenjanlara her zaman tam eşit sayıda zayıf başarılı öğrenci bulunmakta.

Ulusal devlet aidiyeti bağımsız bir pedagojik kategori değildir. O, daha çok, eğitim sisteminin zaman içerisinde kendine özgü bir biçimde yorumlamayı ve bütünleştirmeyi

öğrendiği, çağdaş ulusal devletin hukuki tasarısından ödünç alınmış bir sınıflandırmadır. Artık bu sınıflandırma, eğitim sistemi kodlarının sabit bir ögesi olarak yerleşti ve kalıcılığa. Nedensel bağlantı, problem durumları ve bunların kaynağı, tarihsel süreçlerde, geleceğin okul biyografilerini beklentisel kılan ve kariyer tahminlerinin teminatlı var sayıldığı belirgin ve homojen düşünce şekillerine yoğunlaşmaktadır. Neredeyse güvenilir bir devamlılıkla, her yeni kuşak göçmen aile çocuğu ve gencine eğitim piramidinin alt bölümleri tahsis edilmekte. Bu aceleci genelleştirmeleri içeren tartışmanın sonunda, ulusal devlet aidiyetinin kendisi muğlak, ama okul başarısızlıklarının tümünü tanımlayabilen bir etmene dönüşmektedir.

Ama Almanca dil edincine ilişkin az ya da çok ritüelleşmiş bir biçimde sunulan eksikler, artık göçmen ailelerden gelen öğrencilerin güvenilir bir dayanak olarak ele alınabilir bir özelliği değildir. Almanca konuşulan İsviçre'de 2000 öğrenci ile yapılan bir araştırmaya¹ göre, Almanca başarımları açısından bu öğrenciler, İsviçreli öğrenci arkadaşlarından ortalama daha nadir olarak yüksek derece almaktadırlar. Ama göçmen aileden gelen 424 öğrenciden yalnızca biri, en düşük başarılı İsviçreli çocuktan daha kötü sonuç aldı. En alttaki başarı çeyreğinde her iki gruptan yaklaşık aynı sayıda öğrenci bulunmakta. Göçmen aile çocuklarının Almanca genel olarak zorlandıklarını varsaymak hatalıdır. Benzer şekilde onların yerli arkadaşlarının genel olarak zorlanmadıklarını varsaymak da aynı biçimde hatalıdır. Göç kökenli çocukların sonderschulelere giderek artan sevk, yerli çocukların tanımlanması açısından da etkisiz kalmamaktadır. Çünkü aynı zaman diliminde, onların öğrenim engelli olarak tanımlanma riski, göze çarpan şekilde, kendi belirgin katkıları olmadan gerilemiştir. Bu tuhaf fenomen, 1970'lerde sosyoloji tarafından "alt katmanlaştırma" olarak adlandırılan süreci anımsatmakta. Bu sonucun yalnızca iş piyasasında değil, eğitim sisteminde de etkin olduğu görülüyor, öyle ki babalar ve anneler için istihdam sisteminde geçerli olan, yerli çocuklar için de okulda geçerli: onlar için yüklebilmeleri yönünde ek imkanlar açılmaktadır. Göçmen çocukları eğitim piramidinin en alt bölümlerine yerleşir yerleşmez, yerli çocuklar yükselmeye ilişkin daha fazla deneyim edinmekte, diğer bir ifadeyle de olumsuz seçicilik durumlarında daha az riske girmektedirler. Bu etki, bir sınıf içerisinde dahi ortaya çıkabilmektedir.

Ortaokula geçişler için de bu geçerli. Yukarıda sözü

edilen İsviçre'deki araştırma, seçme süreçlerinin başarımdan uzak etmenler tarafından bozulduğunu gösterebilmiştir. Elde edilen öğrenim sonuçlarından bağımsız olarak, kökene ait bireysel özellikler eğitim başarısını yapılandırmaktadır. Eşit başarımlarda dahi eğitimin devam edeceği okullara gidebilme ihtimali, imtiyazlı bir İsviçreli aile kızı ile imtiyazsız bir göçmen aileden gelen erkek çocuğu arasında iki buçuk katı kadardır. Hatayı öğretim görevlilerinde aramak basite kaçmak olur. Bugün tüm bilinenlere göre, okul, bunları art niyetli bir keyflikten ya da kontrolsüz bir ayrımcılık keyfinden yapmıyor. Bunun arkasında daha çok organizasyona yönelik bir hesap yatıyor. Seçicilik ve tahsis kararlarında sosyal köken, açıklama girişimleri için yararlı, gerektiğinde kullanılabilen ama kullanılması zorunlu olmayan bir kaynaktır. Okul, gerçek bireysel başarı özelliklerini bir yana bırakarak, organizasyon ihtiyaçlarına uygun şekilde olumlu ya da olumsuz seçicilik yapmaktadır. Bu nedenle okul, tahminen, zaman zaman başarımlarına uymak yerine, onu kendi meşruiyeti için sahneye koyma eğilimi göstermektedir. Bu olgu, örneğin şu an bazı liselerde kapıların neden Türk erkek çocukları için tamamen aralanmış olduğunu açıklamaktadır.

Burada taslağı çizilen gözlemlerle, bazı öğrencilerin başarımlarını yerine getiremedikleri katıyen yadsınmamakta. Ama nedeni yalnızca söz konusu çocuklarda gören, fazlasıyla sıradanlaşmış sorun tanımlamaları, eğitim sisteminde iyi belgelenebilmiş fenomenleri açıklayamamaktadır. Yine de başarılı ve başarısız öğrenci olgusuna yönelik rahata kaçan kesin bilgi, inatla varlığını sürdürmekte. Kim bilir belki de bunlar, eğitim sisteminin işlevi ve onun yararına olduğu için böyledir. Sıkça üzerinde yakınılan başarımda heterojenlik pedagojik bir sorundur. Ama o, organizasyon işleri açısından daha çok bir çözüm olarak görünmekte. Başarımda heterojenlik, öğrenci akımlarının esnek yönlendirmesini başarılı bir şekilde mümkün ve meşru kılmaktadır. Özel durumlarda göçmen aile çocuklarının pedagojik teşviki pekala başarılı olabilir, ama bu pedagojik teşvik onlara yine de eğitimde sadece mütevazı bir kariyer sunabilir.

Muhtemelen sonunda zayıf öğrenci ve iyi öğrenci daha çok pedagojik kategori değil, eğitim politikasına ilişkin boyutlardır.

¹ Winfried Kronig, "Die systematische Zufälligkeit des Bildungserfolgs" (2007), Haupt, Bern und Stuttgart.

İki Söyleşi

Nihat BOZKURT

Die Gaste'nin dokuzuncu sayısında Koral Okan'ın aktardığı (yazdığı) "Biri ile Öteki" arasında geçen, sanatın sosyal (siyasal) işlevinden bahseden duru, akıcı ve aydınlatıcı söyleşiyi zevkle okuduğum günlerde, bir doktor bekleme salonunda elime geçen, Berlin'de aylık olarak yayınlanan ve dağıtılan "Merhaba" adlı Türkçe-Almanca bir dergide, bir ressam arkadaşla yapılan bir söyleşiyi de okudum.

Sonra iki söyleşi arasında ne gibi farklılıklar, ayrılıklar var diye düşünüp (çünkü her iki söyleşide sanatla ilgili olduğu için) her iki söyleşiyi bir daha okudum.

Koral Okan'ın söyleşisi, "... istersen, gel sanatın sosyal işlevinden bahsedelim" diye başlıyor, sonra mitoloji ve tarih bilimimin iç içeliği, çoğumuzun uygarlığında, sanata ve felsefeye göz atıldığında her alanda (resim, heykel, müzik, tiyatro, edebiyat) mitoloji ile burun buruna geldiğini belirtiyor. Oradan tragedya'ya uzanıyor ve sanatın insan denilen yaratığın var oluşuyla yaşıt olduğunu anımsatıp, "sanatın sosyal ve siyasal işlevini" yerine getirebilmesi için, "sosyal görevlerinin bilincinde olup – tiyatro toplum içindir diyebilecek tiyatro insanlarına gereksinim var" diyerek söyleşi bitiyor.

Burada önemli olan ve bence de dikkat çekilip üzerinde durulması ve tartışılması gereken nokta "sanatın sosyal ve siyasal işlevidir".

Şimdi de Merhaba dergisinde ressam arkadaşla yapılan söyleşiyi bir bakalım: Geldiği yer doğuştan yetenek, sonra yeteneğin dışı vurması ve kendini resimle ifade edebilmenin keşfedilmesi. Sonra 14 yaşında ilk sergi, sonra sergiler. "Sanata değiş tokuşunda (exahnge)" tanıdığı Senegal'li gitar alacak parası olmayan, ama "müthiş gitar çalan" adamdan ibret alıp, "demek ki sanat yapmak için (aç ayı oynamaz misali) önce karnın doyması gerek"tiğini kavraması ve yeniden dünyaya gelsen sorusuna da, aynı hayatı yeniden yaşadım, "ben ben olduğum sürece pişman olmam gibi geliyor bana" deyip bitiriyor söyleşiyi.

Ressam arkadaşın üç tablosu ve bir pozuyla da desteklenen bu renkli söyleşide iki soru ve bunlara verilen yanıt, ilk söyleşide "dikkat çekilip, üzerinde tartışılması gereken nokta" açısından önemli.

Merhaba'nın söyleşisi şöyle sürüyor:

– Peki neden resim?

– Yaşayabilmek için resim. Resim olmasaydı ölürdüm ben.

– Resimlerinizde mesaj kaygısı taşıyor musunuz? Yani mutlaka verdiğiniz bir mesaj oluyor mu resimlerinizde?

– Ben resimlerimi yapmak zorunda olduğum için yapmıyorum. Başkaları için değil. Dolayısıyla insanlar mesaj verme, onlara bir şeyler anlatma gibi kaygım yok! Resimlerimde mesaj görenler (varsa eğer) görmek istedikleri için görüyorlardır.

Şimdi, ressam arkadaşın cevapları üzerinde biraz düşünelim...

Yaşamak için resim; Senegal'li gitaristten ibret alınarak, karın doyurmak için resim yapmak anlamına gelebilir. Çünkü "aç ayı oynamaz", o zaman pazar için, yani alıcı için resim yapmak durumundasınız. Eğer ressam arkadaş içinde yaşadığı toplumda insanları alımlama ve algılama sanatını kavrayabilecek eğitimi almış insanlar olarak görüyorsa mesela yok. Pazara sürülenler alıcı bulabilir...

Ama ben, ressam arkadaşın içinde yaşadığı toplumun, bu eğitimden yoksun olduğuna inanıyorum. Çünkü Alman eğitim sistemi (Türkiye'deki daha rezil durumda) öğrencilere –insanlara– bu imkânı, eşitliği tanımlıyor. Bunun için ayrımcılığa, haksızlığa karşı mücadele veriliyor...

Diğer yandan pazara sürülenler alıcı bulmuyor, buna rağmen "ayın'ın" karnı duyuyorsa, bundan bir yerlerden destek görüyor anlamı ortaya çıkar ki, bu daha çetrefilli bir durumdur...

Yaşamak için resim; ben resmi kendimi tatmin etmek için yapıyorum, beni yaşama bağlıyor vb. vb. diye resim yapıyorsanız kimsenin bir diyeceği olamaz.* Evinizi, atölyenizi, eşinizin, dostunuzun evini, damını süsleyebilir, donatabilirsiniz. Ama yaptığınız ürünleri; sergi, dergi, kitap, gazete, TV. vb. gibi araçlarla insanların beğenisine sunduğunuz anda, yaptıklarınızın sorumluluğunu üstlenmek zorundasınız. "Kendim için resim yapıyorum, başkaları için değil, insanlara mesaj verme gibi bir kaygım yok" diyerek işin içinden sıyrılamazsınız.

Çünkü mağaralarda çizilen, ilk çizgiden, taklit amaçlı ilk hareketten, ahenkli çıkarılan ilk sestene bu güne bütün edimler, insan denilen varlığın evrim sürecinin oluşumunu anlatan olgulardır. Bundan dolayı "sanat" denilen olay gökten zembille inmemiştir. Ve sanat; yaşanmış, yaşanan ve yaşanacak olan hayatın ifadesidir. Hayatın odak noktasında da insan vardır. Sanatçı, insanı (ve insani olanı) hayatın zenginliği ve bütünlüğü içinde yakalayanlardır.

Sanat bir imge yaratma işidir, fakat aynı zamanda toplumsal bir olgudur sanat. Goethe "Aynı zamanda bir zanaatkâr olmayan bir sanatçı, iyi bir sanatçı değildir. Gel gelelim bizim sanatçılarımızın çoğu da zanaatkâr olmaktan ileri gidemiyor" sözü ile bu diyalektik bütünlüğü çok iyi dile getirmektedir.

Büyük ressam Van Gogh, "Dünya tamamlanmamış bir taslaktır" demiştir. Sanat bu tamamlanmamış taslağı tamamlama işi olarak algılanmalıdır. Sanatın itici gücü "tamamlanmamış bir taslak" olduğu duygusudur. Yaşamı değiştirme eyleminin, sanatın sürekli yönelimi olduğu unutulmamalıdır. Sanat ve yaşamın bütünlüğü bir ger-

* Bu söylediklerim bütün sanat dalları için geçerlidir.

Sanatı toplum üzerinde etkin kılan, insanlaşmanın unsurlarından bir oluşudur. Bu maniple edildiğinde, insanlaşmaktan çıkarmanın yollarından biri de olabilmektedir pekâlâ...

çektir. Ve sanat karşısındaki tutumumuzu bu gerçeklik belirlemektedir.

Sanatçı toplumsal sorunların çözümlenmesi olarak çıkmaz ortaya. Ancak sadece olaylara tanıklık etmekte değildir yaptığı. Sanatçı aynı zamanda imgeler aracılığıyla gerçeğin değişebilir olduğunu da ortaya çıkarandır.

Pablo Picasso'nun ünlü "Guernica" tablosunu ölümsüzleştiren de gerçeğin değişmesi gerektiğini anımsatması olsa gerektir.

İnsan nesnel gerçeklikten, hayattan kopuk düşünülemez. Bu anlamda her sanat yapının ideolojik olduğunu iddia edebiliriz. Ancak bu, sanatın ustaca kamufle edilmiş bir ideoloji olduğu anlamına gelmemektedir.

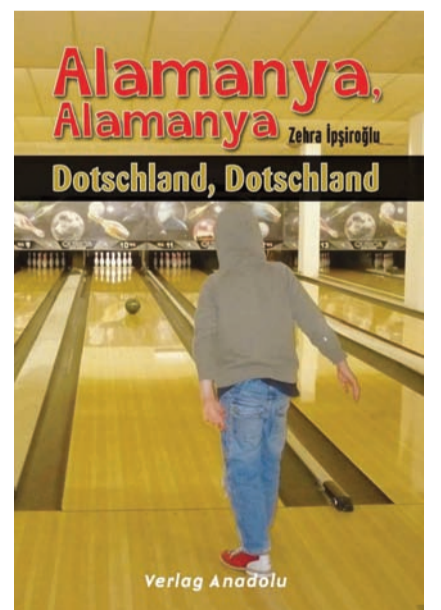
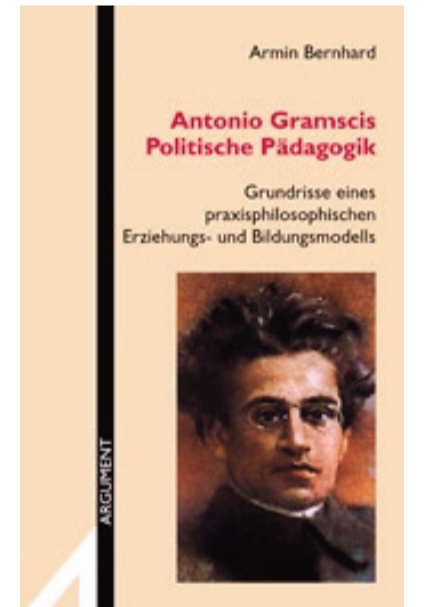
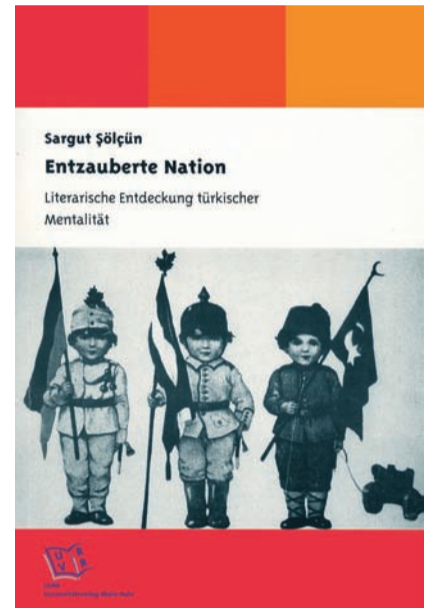
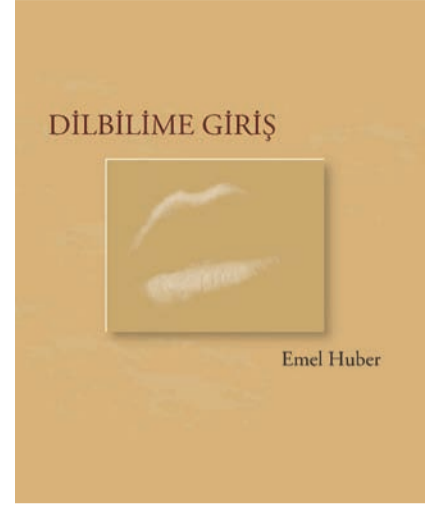
Sanatın insan ruhu üzerindeki derin ve düşündürücü etkisi günümüz sömürücü, asalak sınıfları tarafından bilinmekte ve sanat en kötüsünden bir ideolojik araç olarak kullanılmaktadır.

Günümüzde sanat piyasa koşullarına doğrudan bağlı, hatta kendisi için bir Pazar oluşturmuş durumdadır. Pazarsa tüm serbestlik söylemlerine karşın emperyalist tekelin kontrolündedir. Bu gün artık sanat, imajlarla mesajların iç içe girdiği, sömürüyü sürdürmeyi ve toplumsal kontrolü sağlamayı amaçlayan bir manipülasyon aracına dönmüş gibidir.

Sanatı toplum üzerinde etkin kılan, insanlaşmanın unsurlarından bir oluşudur. Bu maniple edildiğinde, insanlaşmaktan çıkarmanın yollarından biri de olabilmektedir pekâlâ...

Baş dönersek; sanatın sosyal ve siyasal işlevi ve sanatçının bu işlevin yerine getirilişinde tutumu, yaşanabilir bir dünyanın yaratılmasında yakıcı öneme sahiptir. "Ben tarafsızım", "ideoloji falan beni ilgilendirmez", "kimseye mesaj verme gibi bir kaygım yok" vb. söylemlere inananlar, aldananlar olabilir. Ama; "bunları sen külahıma anlat, biz kimin kime hizmet ettiğini çok iyi biliyoruz", "akşamdan yediğiniz hurmalar, sonra sizi tirmalar" diyenlerinde var olduğunu bilmeniz yarar vardır diye düşünüyorum ve yazımı N. Hikmet ustadan bir şiirle bitiriyorum:

Yüklü yemiş dallarıdır kollarımız,
Silkeler durur düşman, silkeler durur bizi,
Ve yemişimizi daha rahat, daha kolay
toplamak için
Vurur prangayı ayağımıza değil,
Vurur prangayı kafamızın içine.

Söyleşiler III

Koral OKAN

Biri ile Öteki'nin sohbetleri, kültür, sanat ve sosyal yaşamın diğer değerlerini, bunların siyasetle olan içiçe geçmişliğini içerir. Biri ile Öteki, "Sen, ben..." veya "diğeri" olabilir; isimler önemli değildir, sadece içerikler anlam taşıyacaktır.

Biri (der ki) : Merhaba... (Gülerek) Nasılsın?

Öteki : Merhaba... Teşekkür ederim! Sen nasılsın görüşmeyeli?

Biri : Çok iyiyim. Geçen söyleşimizi, zorunlu bir nedenle, vedalaşmadan bitirmek zorunda kalmıştık. Özür diliyorum. Bugün de tragedyanın siyasi işlevini konuşmaya devam edecek miyiz?

Öteki : Evet, ama önce Peisistratos'un niteliğine bakalım. Peisistratos'un iktidarı ele geçirme başarısını, aristokratik tarih yazımı, tiranlık (zorbalık) rejimi olarak tanımlamıştır. Doğu kökenli olan "tiran" (*tirannos*) sözcüğünün, Yunan diline Lidya dilinden geldiği sanılmaktadır. Oligarşiden demokrasiye geçişi kolaylaştıran, halk tarafından benimsenip halkçı bir politika güden bu tip yöneticileri, soyluların tarih yazıcıları tarih sayfalarına zorba, yani tiranlar olarak geçirmeleri büyük bir yanığı yaratmıştır. Yunanca'daki "basileus" sözcüğü gibi efendi, kral anlamını taşıyan "tiran" sözcüğü, Batılılar tarafından Doğulu despotları tanımlamak amacıyla kullanılmıştır.

Yöntem açısından, şu şüpheli taşımamızın gerekliliği ortaya çıkmaktadır: Tarihin ne yazdığından önce kimlerin yazdığına dikkat etmek önemlidir! Örneğin tarihçi *Thukydides*¹, Antik Yunan'da tiranların ortaya çıkışını zenginliğin artmasına bağlamaktadır. Bu yorumun dışında tiranlığın çıkışını salt iktidar fetişizminin bir ürünü olarak ele almak bilimsel temelleri olan bir açıklama olamaz. Aksi takdirde *Thukydides*'in bu çözümlemesinin dışındaki herhangi bir tarih yorumunun şu açıklamayı yapabilmesi gerekmektedir: Büyük bir serveti elinde toplayan küçük bir azınlığın tanımı ne olabilir? Herhalde bu sorunun cevabını da, "Atina demokrasisi!" diye vermektedirler.

Peki tiran Peisistratos ne gibi "zorbalıklar" yapmıştı? İlk olarak Solon anayasasına dokunmayıp, yönetimini hukuksal bir çerçeveye oturtmuştur. Dış politikada barışı kolaylayan, içeride ekonomik gelişmeyi hızlandıran ve alt sınıfların yaşam koşullarını yeniden düzenleyen bir siyaset izlemiştir. Soyluların büyük çiftliklerine el koyup toprakları yoksul, topraksız yurttaşlara dağıtmıştır. Her Atinalının gelirinin onda birini, oluşturulan devlet hazinesine bırakma zorunluluğu getirilmiştir. Bu vergilerden, gümüş madeni gibi zengin madenlerden elde edilen gelirlerle kamusal yapımlar gerçekleştirilmiş ve ileride Atina'nın önemli güç kaynağı olacak olan deniz filosu kurulmuştur. İşsiz ve topraksız olan yurttaşlara sürekli iş ve gelir sağlanmıştır. Gemilerde tayfa olarak çalıştırılan yoksul köylüler, önceleri maddi güçleri olmadığı için kente inemezlerken, bu gelişmenin sonucunda gemiler limanda beklediği sürece Atina'da bulunup siyasal alana dahil olabilmişlerdir. Bu sonuçları değerlendiren *Aristoteles*² bile, "bütün işleri yasalara uyararak düzenleyen... çok ateşli bir halkçı ve herkesin iyiliğine çalışan bir adam" olarak tanımlamıştır Peisistratos'u.

Antik Yunan tragedyasının kent kültürünün bir parçası olarak ortaya çıkışı onun döneminde gerçekleşti. Kent devrimini başarıya ulaştırmak için geniş halk kesimlerinin desteğini almayı amaçlayan Peisistratos, kırsal halk ritüellerinin kente taşınmasına izin verdi ve düzenlediği resmi festivallerle bunlara doğrudan destek verdi. Bu festivallerde Atinalı entelektüeller kökenleri binlerce yıllık geleneklere dayanan halk kültürüne ait bir çok ritüel ve faaliyeti yeni bir bakış açısıyla işleyerek yüksek bir sanatsal ekol ortaya çıkardılar ki, bu ekolün en önemli ürünlerinden birisi de "tragedya" yani tiyatro idi.³

Yeni kent festivallerinden en önemlisi Dionysos için düzenlenmekte olmalı. Kırsal Dionysos kültürünün tam ola-

rak ne zaman ortaya çıktığı bilinmemektedir ama onda kabile geleneklerinde önemli yeri olan "erginleme" törenlerinin izleri bulunacaktır. Başlangıçta bu tanrıya yönelik tapım bir gizli tarikat yapısı içerisinde örgütlenmişti. Müritlerin büyük bölümünü kadınlar oluşturmakta, sadece başrahip bir erkek olmaktadır. Dönemin yazarları bu gizli tarikatları ve onların tapımlarını "çılğınca" diye tanımlamaktaydılar. Bu ritüeller gerçekten de sistem karşıtı nitelikler taşımaktaydılar: Şarap sayesinde esrime durumu yaşayan müritler çılğınca dans etmekte ve "dythirambos" adı verilen doğaçlama şiirler okumaktaydılar. Söz konusu şiirler Dionysos mitini konu ediniyorlardı. Dionysos kültürünün bir başka unsuru da, tanrının keçilerle olan ilişkisiydi. Mitin bazı versiyonlarında rastlanan tanrının bir keçiye dönüşürülmesi ve bir süre için bu şekilde yaşamaya zorunu tutulması ögesiyle de ilişkili olarak, dinin müritleri tarafından keçi, kutsal kabul edilen bir hayvandı. "Trage" ve "odia" yani "keçi" ve "şarkı" sözcüklerinin birleşmesiyle oluşan "tragedya" sözcüğü, bu ilk tiyatro biçiminin Dionysos ritüellerinde keçi postu giymiş kişilerce seslendirilen şarkılardan türediği yolundaki iddiaları desteklemektedir.

Kent "devriminin" siyasi önderi olarak geniş halk kesimlerinin desteğini alan Peisistratos, bu "sakıncalı" ritüeller yerine kendi amaçlarına uygun bir kent tapımı başlatmaya karar verdi. Bunda, büyüyen ekonominin ihtiyaç duyduğu emek gücünü karşılamak için kente göç eden kalabalık halk kitlelerinin, kent kültürü üzerindeki dönüştürücü etkisi de belirleyici olmuş olabilir. Sonuçta bu festivaller Peisistratos'un farklı sınıflardan gelen Atinalıları ortak bir kültür etrafında birleştirme yolundaki girişiminin bir sonucu olarak 6. yüzyıla birlikte kutlanmaya başladı. Elbette ki yeni düzenleme, tapım kurallarını da yeniden şekillendiriyordu: Kadınlar kırsal ritüellerdeki statülerini yitirdiler ve yürürek söylenen alay şarkısı bir sahnede durarak söylenmeye başladı (*stasimon*). Koronun içinden bir oyuncu ayrıldı ve koroyla diyaloga başladı. Başlangıçta bu kişinin görevi ritüelin sadece müritlerce bilinen gizemli içeriğinden haberdar olmayan kentli halkı, sahnede ne olup bittiği konusunda bilgilendirmektir. Sahnede Dionysos mitini merkeze alan bir "acı oyunu" sergilenmeye başladı ki, Aristoteles'den beri tragedyanın kökeninin bu olduğu düşünülmektedir.

Biri: Tragedyanın ortaya çıkışının koşulları, tarihin belli, ama çok önemli bir diliminin anlaşılması için bize yardımcı oluyor.

Öteki: Kuşkusuz böyle. Bu yüzden, de uzun uzadıya incelemek zorundaydık bu konuyu. Eğer bu tarih dilimini kavrayabilirsek, tragedyanın bundan sonraki tarihi süreçler içinde hangi evrimlerden geçtiğini de anlayabileceğiz. Ve bazı temel konular, açık ve net şekilde ortaya çıkıyor. Herşeyden önce, *altyapı-üstyapı konusu*. Kısaca toparlamak istiyorum: Altyapı, yani temel, başka bir deyişle de insanların sosyo-ekonomik ilişkileri, üstyapıyı belirler. Toplumun üretim araçlarının mülkiyet biçimi, üst yapı ve onun tüm kurumlarını, siyasal, hukuksal, dinsel, felsefi vb. fikirlerini, sanatın ve tiyatroyu şekillendirir. Sınıflı toplumlarda, devletin varlığı, üstyapının tüm varlığına özel bir karakter damgası vurur. Devlet, üstyapının örgütleyici ögesidir.

Tarih, sınıf mücadelelerinin tarihidir.

Biri: Ayrıca, tarihi açıklamak için, dönemin sınıf analizini yapmak, tarihi anlamamızı kolaylaştıran mükemmel bir yöntem değil mi?

Öteki: Kuşkusuz. Özellikle Batı'yı anlamak ve özellikle içinde yaşadığımız "Avrupa-Merkeziyetçiliğini" anlamak ve değerlendirmek, Antik Yunan tarihini kavramaktan geçer. Kendi toplumsal yaşayışlarını yasalara belirlemelerini diğer toplumlara göre bir üstünlük sayan Yunanlılar, tüm Batı tarihinin şekillenmesinde de çok önemli bir temeli temsil ediyorlardı. Bu durumun, yüzyıllara yansıyan bir ideolojik temel oluşturması, Yunan siteleri dışındaki toplumlarda

sınıflılığın ve ona bağlı olan üretim biçimlerinin kendine özgüllüğünü de olumsuzlayan bir noktaya gelmiştir. Bu olumsuzlama, kendine özgüllüğü reddeden ve sonuçta Batı ve özellikle Hellenizm eksenli bir gelişme çizgisini mutlak kılan tarih felsefesinin "yansıma"sıdır.

Geniş bir coğrafyada etkili olan Yunan polisleri, kendi uygarlığının o "etkileyici ve büyümlü" dünyasını emeği köleleştirerek kurmuştur. Kölelik ortaya çıkar çıkmaz, eski topluluğun ilerisinde gelişmekte olan halklar arasında egemen üretim biçimi halini almış, ama bu halkların sonunda yozlaşmasının da başlıca nedenlerinden biri olmuştur. Tarımla sanayi arasında büyük çapta işbölümünü ve böylece antik dünyanın yeşerip serpilmesini, yani Hellenizm'in doğmasını ilk olarak kölelik sağlamıştır. Kölelik olmasaydı, Yunan devleti, Yunan sanatı ve bilimi de olamazdı; kölelik olmasaydı, Roma İmparatorluğu da olamazdı. Ama temelde Hellenizm⁴ ve Roma İmparatorluğu olmadıkça "çağdaş Avrupa" da olamazdı.

Hellenizmin Avrupa'da ağırlıklı olarak 18. yüzyıldan itibaren Mısır, Mezopotamya, Anadolu ve özellikle, Sami ırkından Fenike uygarlıklarının karşısına konularak, ön plana çıkarılması, Avrupa'da antisemit düşüncenin yerleşmesine temel oluşturmuştur. Son yıllarda Avrupa ve ilginçtir ki, Yunan tarihçilerinin de öz eleştirel bir bakış açısıyla geliştirdikleri bu konulara, kuşkusuz, sohbetlerimizde yer vermemiz gerekecektir.

Biri : Çok merakla bekleyeceğim.

Öteki : Eklemem gereken *son derece önemli* bir konu var: Antik Yunan'ın sınıf mücadelelerini anlatmaya çalışırken, *çağdaş* toplumu incelerken geliştirilmiş bir kavramsal aracının, olduğu gibi, sakıncasızca *eski dünyaya* uygulanamayacağını özellikle anımsatmak istiyorum. Marx, toplumu incelerken ortaya koyduğu ekonomik kategorilerin, klasik ekonominin aksine, tarihsel özelliğini açıkça belirtir. Marx bu kategorilerin, toplumsal gelişmenin bütünlüğü içinde anlaşılması için anahtar sağladığını düşünür. Ancak bunların öncesiz sonsuz özler olmadığını da belirtir; bunlar her zaman varolmamıştır. Yani bunları salt, yalınkat biçimde kapitalist olmayan toplumlara yansıtmaktan kaçınmak gerekir: Bunlar bu toplumlarda bulunmayabilir ya da sanayi kapitalizmi çerçevesinde aldıkları biçimden farklı biçimler altında bulunabilir. Sınıf ve sınıf savaşımı kavramlarını eski dünyaya uygulamak için kullandığımızda da çağdışıktan kaçınmamız gerekiyor. Diğer bir nokta da, köleler ile efendileri arasındaki karşıtlığın, toplumsal-siyasal yapılar düzeyinde yapılan yoğun bir savaşım biçimine bürünmemiş olması, bireysel olarak ve "kölelikten kurtulma güdüsüyle" yüzeye çıkmasıdır. Yani, bu durumda söz konusu olan, toplumsal durumu, üyesi olduklarını duydukları bir öbeğin yararına değiştirmek değil, kölelikten kurtulmaktır. Ne demek istediğimin netçe anlaşılacağına şüphem var. Fakat şimdi konuya daha yoğun girmek istemiyorum. Başka bir söyleşinin konusu olabilir. (Gülümser). Eh, hadi artık geç oldu. Söyleşimizi bugünlük bitirelim. Sağlıcakla kal.

Biri : Sağlıcakla kal.

⁴ Antik Yunan dünyasında bir dönem düşünürler, Yunanlıların kardeş oldukları ve birleşmeleri gerektiği düşüncesini yaymaya başlamışlardır. Bu düşünce, aslında, kendilerini kölelerden ve barbarlardan farklı tanımlama ihtiyacından doğmuştur. Özellikle, Perslilerle girdikleri savaşlar esnasında Helen-Barbar (Helen-"Barbar") ayrımını ve Helenlerin üstün olduğu görüşünü benimsemişlerdir. Antik Yunan dünyası içindeki site-devletlerinin birbirleriyle olan ilişkileri, bir Yunan iç savaşına dönen çatışmaları gören gezgin düşünürler, bu çatışmaların Yunan dünyasını zayıflattığını görmüşlerdir. İşte Panhellenizm'in doğuşunun genel olarak nedenleri bunlardır. Yunanlıların ortak kültürü anlayışından hareket ederek tüm Yunanlıların tek bir "ulus" biçiminde birleşmeleri öğretisinin, yani Panhellenizm'in en açık savunucularından olan Gorgias, "Olympia Söylevi" adlı çalışmasında, Yunanlıların kendi içlerindeki ilişkilerin ortadan kaldırılabilmesi için "birbirlerinin sitelerini değil, fakat barbarların ülkelerini fethetmeyi amaçlamalarını" önermiştir.

¹ Hartmut Leppin, *Thukydides und die Verfassung der Polis. Ein Beitrag zur politischen Ideengeschichte des fünften Jahrhunderts vor Christus*, Berlin 1999.

² Bkz. <http://de.wikipedia.org/wiki/Aristoteles> ve Rolf Geiger: *aristokratie, monarchie in: Aristoteles-Lexikon*. Stuttgart 2005.

³ Hellmut Flashar, *Inszenierung der Antike*, C.H.Beck Verlag, 2009.

Dünden Bugüne

Ozan DAĞHAN

Batı Avrupa ülkelerinin II. Dünya Savaşından sonra yeniden imar sürecinde olduğu kadar, yeni yatırım ve pazar alanları arayışlarında “yabancı işçilerin” önemli bir yere sahip oldukları tarihsel bir gerçektir.

Batı Avrupa ülkelerine “sıfır maliyetle nitelikli işçi”, (“*Onun ne teşekkülüne katkıda bulunmuştur, ne de bu faktörün bir amortismanı olacaktır. Dışarıdan gelen işçiyeye ödenen ücret bir anlamda bu sermayenin faizini yaratan unsur olarak kabul edilebilir.*”¹) olarak çalışmaya giden işçilerimizin ülkelere en önemli katkıları da gönderdikleri dövizler sayesinde gerçekleşmiştir. 1964 yılında başlayan ve 1973 yılında en üst seviyelere ulaşan döviz aktarımı sayesinde Türkiye ithalatının ortalama %57.9’unu² ülkeye gönderilen dövizler yoluyla karşılamıştır. Burada dikkat çekici olan, Türkiye’nin ithalat yaptığı ülkelerin Avrupa Ekonomi Topluluğu (AET – AB’nin eski adı) ülkeleri olduğu ve bu ülkelerde çalışan yabancı nüfusun %88.3’ünü³ Türkiyeli göçmen işçilerin oluşturduğu. Görünen o ki, yurtdışına çalışmaya giden işçilerimizin kazandıklarını ülkelere göndererek ülke ekonomisine katkıda bulunurken, bu katkı, ithalat yoluyla (%36.7)⁴ istihdam edilen Batı Avrupa ülkelerinin ekonomilerine geri dönüyordu. Bu bağlamda, bu ülkelerin pazar sorununu çözmesine de katkıda bulundu. Bu durum *Cumhuriyet* gazetesinin 12 Ağustos 1975 tarihli sayısında şöyle ifade ediliyordu: “Ayrıca bu işçilerin gönderdiği dövizleri de ekonomisi dışı bağımlı olan az gelişmiş ülkeler de büyük sorun olan ödemeler dengesi açığını kapatmakta kullandıklarından işine gelmektedir. Türkiye’nin 1 Ocak-1 Ağustos 1975 tarihleri arasında yedi ayda elde ettiği döviz geliri olan 2 milyar 128,9 milyon dolarlık miktarın 613,1 milyon doları yabancı ülkelere çalışan işçiler tarafından sağlanmıştır.”

Güçlü sanayi ekonomisine sahip Batı Avrupa ülkelerinin başlıca sorunlarından biri de işsizliktir. İşsizlik, kapitalist sistemin kaçınılmaz bir olgusu olmakla birlikte, çalışan nüfus üzerinde yoğun bir baskı unsuru olarak da etkisini gösterir. Çalışan nüfusun işini kaybetme korkusu, ücretlerin aşağıya çekilmesi, iş yoğunluğunun artırılması vb. gibi nedenler işsizlik olgusunun ne derece etkin olduğunun bir yansımasıdır.

Üretimin genişlemeye başlaması ile işsizlik oranında azalma görülür. Bu durum, çalışan nüfus açısından (reel) ücretlerin yükseltilmesi talebini, diğer bir ifadeyle, işçi ile işveren arasındaki pazarlık gücünün artması anlamını taşır ve böylece sendikal mücadele gelişir. Ekonominin ileriye doğru yükselişe geçtiği ve genişlediği dönemde

ise, işçilerin bu talepleri yoğunlaşarak artar. İşveren tarafı ya da onlar adına siyasal yönetimi, bu durum karşısında edilgen olmaya başladığından, çözümler aramaya başlar.

İşte tam bu noktada üçüncü dünya ülkelerinden talep edilen “ucuz iş gücü”, “yabancı işçiler” sorunu, Batı Avrupa kapitalizminin bu çelişkisi karşısında – talep edilen işçilerin özellikleri nedeniyle – güç kazanmasına, belirleyici konuma geçmesine ve sorunun çözümlenmesine katkıda bulunur. Az gelişmiş ülkelerde sanayinin gelişmemiş olması ve bu bağlamda sendikal mücadele alanındaki örgütlenme anlayışının eksikliği⁵, Batı Avrupa ülkelerindeki ücretlendirmenin – ne kadar düşük olsa da – kendi ülkesindeki ücretlendirmeye göre yüksek olması ve işinin geçici olduğu düşüncesi, bir yandan yerli işçiler ile birlikte hareket etmeyi engelleyerek sendikal mücadeleyi yavaşlatırken, öte yandan da yabancı işçilerin getirilmesi, işsizlik sorununu belirli sınırlar içinde tutulmasını, iç talebin belli düzeyde tutulmasını olanaklı kılar.

Ayrıca o dönemde ve günümüzde varlığını sürdürmekte olan “yerli/yabancı işçi” ayrımı –ki bu durum ekonomik kriz koşullarında yabancı düşmanlığına dönüşmektedir–, özellikle yerli işçiler üzerinde yoğun bir dezenformasyon eşliğinde, işçilerin ekonomik-demokratik talepleri saptırarak, ülke ekonomisinin ve iç huzurunun kötüye gidişatının nedeni olarak “konuk işçileri” hedef gösterilmesini de olanaklı kılar. Böylece “yerli ve yabancı işçilerin” kaynaşması, dayanışma içinde olması ve entegrasyonu en başından baltalanmıştır.

24 Ekim 1929’da New-York borsasının dibe vurmasıyla başlayan ve etkisini 1930 yılında tam anlamıyla gösteren “Büyük Buhan”, Amerika, İngiltere ve Almanya başta olmak üzere tüm dünya ekonomilerini sarsmıştır. Kriz, madencilik ve inşaat sektöründe büyük zararlara yol açarken, tarım ürünlerinin fiyatlarının düşmesiyle de çiftçileri ve köylüleri de etkilemiştir. Bu “Büyük Buhan”, söz konusu olan ülkelerde “yabancılar” a karşı düşmanlığa dayanan milliyetçiliğin yükselişini getirirken, aynı zamanda II. Dünya Savaşının da koşullarını olgunlaştırmıştır. Daha sonraki ekonomik krizlerde de görüldüğü gibi, her ekonomik kriz, gelişmiş kapitalist ülkelerde milliyetçiliğin, dolayısıyla da “yabancı düşmanlığının” güçlenmesine yol açmıştır.

II. Dünya Savaşından sonraki 1957, 1967 ve 1973 ekonomik krizleri, bir kez daha gelişmiş ülkeler arasındaki çatışmaları görünür hale getirirken, aynı zamanda sınıf çatışmalarını ve “yabancı düşmanlığını” da

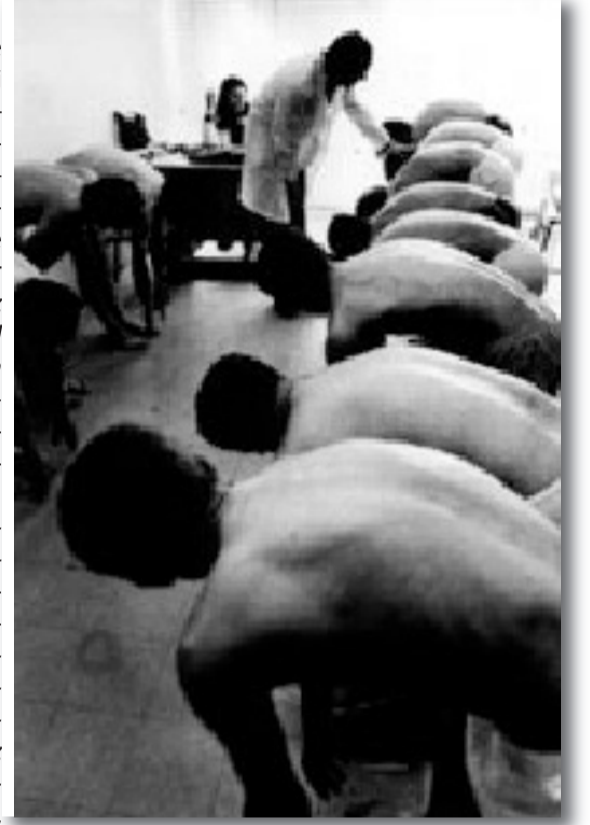
belirgin hale getirmiştir.

Batı Almanya hükümeti de II. Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik krizler karşısında ülkenin iç huzuru için “konuk işçileri” geri gönderme planları yapmaya koyuldu. 1969-1972 yıllarında Willy Brandt hükümetinde Ekonomi Bakanı olan Egon Bahr 1970 başlarında, “önce ülkemiz gelir, şunu belirtiyim ki Federal Almanya’dan şimdi yarım milyon yabancı işçi gitseydi çok rahatlardık” diyerek geri gönderme planlarının ortamını oluşturmaya çalışırken, Maliye Bakanı Hans Apel ise, daha da ileri giderek, “bir milyon işçinin ülkelere gönderilmesinin amaçları olduğunu” açıklamıştır. Hükümetin aldığı önlemler baktığımızda: 1) “boş iş yerlerinin doldurulmasında Alman işçilere öncelik tanınacaktır”, 2) “ülkede kalmaya devam eden işsiz yabancı işçiler daha az ücretli işleri kabule mecbur bırakılacaktır”, 3) “işsiz yabancıların Federal İşbulma Bürosunun gösterdiği işi kabul etmedikleri takdirde işsizlik tazminatları kesilecektir” vb. gibi önlemlerle karşılaşmaktayız.

Bu önlemlerin uygulamasında etkin bir rol oynayan ise, Türkiye ile Federal Almanya arasında yapılan işgücü anlaşmasıdır. Anlaşmanın onuncu maddesi: “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, iş bu anlaşmaya istinaden Federal Almanya Cumhuriyeti ülkesine giren işçileri formalitesiz olarak her an geri alacak, dönüş için gerekli seyahat vesikalarını verecek ve lüzumlu transit vizelerini temin edilecektir.” Açık ki, göçmen işçilerin bu durum karşısında hiç bir yasal hakkı bulunmamaktadır. Ayrıca az gelişmiş ülkeler “emniyet supabı” görevini istemeseler de yerine getirmek zorundadırlar.

“Her iki anda da yabancı işçiler buhranı hafifletecek manivela olarak kullanılmışlardır. 1966-1967’de işveren sözleşmeyi uzatmakta isteksizlik gösterme, iş saatlerinin kısaltılması, fazla mesai ve üretim primlerinin kesilmesi gibi tedbirler almış ve bu tedbirler sonucunda Federal Almanya’dan ülkesine dönen işçilerin sayısı yarım milyona ulaşmıştır. Bu sayı önceki yıllarda kaydedilen ve 300.000 civarında olan dönüşleri fazlasıyla artırmıştır.”⁶

Diyebiliriz ki, tarihte yaşanmış ve günümüzde de biçimsel değişikliklere uğramış olarak varlığını sürdüren sorunlarda ekonomik etken baskın durumdadır. Fakat başta da söylediğimiz gibi, ekonomik, si-

“Yabancı işçiler” sorunu ya da “konuk işçiler” sorunu sadece ekonomik kriz koşullarında kullanılabilen ve ekonomik kriz ortadan kalktığında bir yana atılabilen bir “araç” değildir. Ekonomik kriz koşullarında, hem işsizliğin öznesi olan, hem de yükselen milliyetçiliğin, yabancı düşmanlığının öznesi olan “konuk işçiler”, ekonomik krizler sonrasında her türlü ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel sorunlarla birlikte varlıklarını sürdürürler.

yasal, toplumsal ve kültürel sorunlar bütünü içte ve dışta birbirlerini etkiler ve ayrılmaz bütünlük içindedir. Bu bağlamda, “yabancı işçiler” sorunu ya da “konuk işçiler” sorunu sadece ekonomik kriz koşullarında kullanılabilen ve ekonomik kriz ortadan kalktığında bir yana atılabilen bir “araç” değildir. Ekonomik kriz koşullarında, hem işsizliğin öznesi olan, hem de yükselen milliyetçiliğin, yabancı düşmanlığının öznesi olan “konuk işçiler”, ekonomik krizler sonrasında her türlü ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel sorunlarla birlikte varlıklarını sürdürürler. Bu nedenle, yabancı düşmanlığı, entegrasyon vb. sorunlar yanında, anadili sorunu, çok dillilik ve çok kültürlülük vb. sorunlar da bir bütünün parçalarını oluştururlar. Her bir parça diğer parçayı ve bütünü etkiler. Bu nedenle, ne kadar parçasal görünürse görünsün, her türlü göçmen sorunu (bireysel, ailesel, eğitsel vb.) göçmenlerin ve özel olarak da Türkiyeli göçmen işçilerin sorunu olarak ele alınmalı ve çözümlenmeye, en azından hafifletilmeye çalışılmalıdır.

¹ G. A. Frois, *Beşeri Sermaye ve Milletler Arası Göçler*, SBF Dergisi, Cilt 20, Sayı: 1, s. 98.

² İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK), No. 111, s. 60.

³ İİBK, No. 111, s. 60.

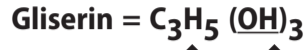
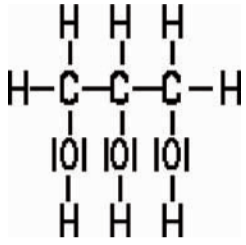
⁴ İİBK, No. 111, s. 60.

⁵ Bu konuda yapılan bir araştırmaya göre Federal Almanya’daki işçilerimizin % 14.5’i sendikalıdır. % 22’sinin sendika kavramından haberi dahi yoktur ve 23’ü ise sendikaya girme ihtiyacı duymamaktadır. *İskender Evrensoğlu, *Federal Almanya-Türkiye İşgücü İlişkileri*. Eskişehir Sanayi Odası Yayınları No. 1.

⁶ Nermin Abadan Unat, *Federal Almanya’nın 1966-1967’de Geçirdiği Ekonomik Buhan Açısından Yabancı İşgücü ve Türk İşçilerinin Durumu*, SBF Dergisi, No 4.

Helal Molekül, Haram Molekül

Mehmet KORKMAZ

Helal Molekül Haram Molekül

Gliserin, molekül yapısında bulunan üç hidroksil gruplarından (OH grupları) dolayı en basit alkoller gurubuna (Etanol, Metanol) aittir.

"Aşağıdaki tabela, hangi E-numaranın (gıdaların üretimi, hazırlanması, ambalajlanması sırasında ürüne katılan maddelerin listesini içerir.) Helal/Haram kriterleri ile uyumlu olup olmadığını göstermektedir.

Bu tabela bir beslenme teknisyeni ve bir İslam bilgini ile hazırlanmıştır.

Kısaltmalar:

X= Etanol ile arılandırma. (haram olması mümkün)

F= Etanol ile arılandırma. (haram olması mümkün)

T= Hayvansal yağ asidi ya da hayvansal Protein ile esterleşme (esterleşme:Yağ asitlerinin alkollerle girdikleri reaksiyonlardır). (haram olması mümkün)

N= Haram. (haram olması mümkün)

E-Numaraları (bazıları) :

E416	Kâraya zamkı	F, N
E418	Jellan zamkı	F, N
E422	Amonyum fosfat (Gliserin) Gliserin (E 422) kimyasal olarak karbon atomuna bağlı üç hidroksil grubu (OH) içerir. Bütün yağların molekül çekirdeğinin tabanını oluşturur. (Bütün bitkisel ve hayvansal yağlarda bulunur). Gliserin ürünün dayanıklılığını artırarak ürünün kalitesini sabit tutar. Çoğunlukla et, pasta ve reçel üretiminde kullanılır. Gliserin insan vücudu tarafından da üretilir ve kesinlikle uyuşturucu/hošlandırıcı bir etkisi yoktur. Bu yüzden de böyle moleküller haram değildir. Aynı E-471 ve Lesitin için de geçerlidir.	
E471	Yağ asitlerinin mono ve digliseritleri (Emülgatör) E471, hayvansal yağ asitlerinden oluşmuşsa, kullanılmamalıdır.	T

http://www.halal.de/HC_E-Nummern.htm

ve bu standardı kazanan işletmeler pazar paylarını arttırabileceklerdir." (EHZ, Avrupa Helal Sertifika Enstitüsü)

"İsrail'in 'koşer' adıyla uyguladığı helal sertifikasıyla İslam dünyası 2004'te tanıştı. Müslüman ülkelerin yanı sıra Müslüman nüfusa sahip Avrupa ülkeleri Almanya, Fransa, Belçika hatta Vietnam bile 'helal' sertifikası veriyor." (Zaman, 25.02.2008) .

Bu yeni helalciliğin nedeni ise, artan bu pazardan "pay kapma" olarak somutlaşmıştır: Dünya "helal pazarı" 2006 da 580 milyar dolar iken, bu yıl 2 trilyon dolar olacağı tahmin edilmektedir. Ve bugün "helal et" sektöründe en çok satan firmalar ise Avustralya ve Brezilya merkezlidir. (Handelsblatt, 08.12.2008)

Şimdiye kadar bildiğimiz 'helal' -Türk bakalarından tanıdığımız gibi- sadece et kesiminden oluşmaktaydı, domuz eti zaten yoktu ve alkol de bulmak hemen hemen imkansızdı. "Helal" sadece bu kadardı, çünkü; "Bir ürünün helal olması için, içinde domuz eti ve domuz ürünleri, alkol ve kan bulunmaması, tüm et ürünlerinin İslamiyetin yenmesini meşru kıldığı hayvanlardan oluşmaları ve İslami usullere göre uygun kesilmiş olmaları gerekmektedir" (www.eurohelal.de) diye buyruluyordu. Buraya kadar da yeni birşey yoktu.

Yeni olan ise, bu helal-kavramının genişletilerek ve derinleştirilerek, sadece et-ürünlerinin değil, bütün yiyecek maddelerinin atomlarına kadar (helalciliğe uygun olarak) yeniden gözden geçirilmesi ve tanımlanmasıdır. Böylece, insanın rüyasında dahi hiç akla gelmeyecek maddeler, moleküller, vitaminler, ilaçlar, üretim prosedürü, kremler, temizlik maddeleri, yapıştırıcılar, reçeller, pastalar hatta mayalanmada kullanılan enzimler (Mesela hayvansal enzim kullanılmış mı? Kullanılmışsa İslami kurallara göre kesilmiş mi?) ve bakteriler (Bakterilerin besiyortanı, yani proteinler helal mi, domuz proteinleri kullanılmış mı?) bile "helalcilik" kapsamına alınmıştır. "Helal kavramı yalnız gıda maddelerini değil, aynı zamanda gıda maddelerine eklenen maddeler, paketlemede kullanılanlar, kozmetik mamüller ve deterjanlar, çamaşır tozlarının içeriğindeki kimyevi maddelere kadar hepsini kapsar". (www.halal-zertifikat.de).

Bütün bu ürünlerin ise sertifikalanması (İslam uygunluğu) gerekmektedir. İşte tam bu sertifikalama sistemi "helalci"lerin yeni rant kapısını oluşturmaktadır, çünkü bu hizmetler için binlerce Euro yıllık aidat ödenmesi (aşağıdaki tabelada gösterildiği gibi) ve bu aidatın da her yıl yeniden tazelenmesi gerekmektedir.

Böylece "helal"ın derinliğine ne kadar inilirse sertifikalanması gereken ürünler o kadar artacak, kendilerinin ve çok uluslu şirketlerinin pazarlarını genişletmeye yardımcı olunacaktır. Bugün 50'ye yakın sertifika veren şirket bulunmaktadır. Bunların çoğu İran, Malezya ve Endonezya merkezlidir. Almanya'da da böyle kurumlar son zamanlarda artmaktadır ve hepsi de ücretlidir. Sertifikalamayı müslüman ülkeleri yaparken, "Nestle, Tesco gibi Müslüman olmayan çok uluslu şirketler, Müslümanlara yönelik hizmet ve ürünlerini genişleterek küresel helal pazarının tahminen yüzde 90'ını bu şirketler kontrol etmektedir." (Zaman, 25.02.2008).

Diğer bir olgu ise, "helal"ın de, "Bio"da olduğu gibi bir standartlaşmaya gidilerek "helal" adının tescilli bir marka haline getirilmesidir. Bu da artık hiç kimsenin bir ücret ödemediği bu adı kullanamayacağı anlamına gelmektedir. Küçük bakallar, marketler (kendi kesimini kendisi yapanlar) ise belirli bir ücret ödemediği "helal" adını kullanamayacak, ya da ürünlerinin bir bölümünü ancak büyük şirketlerden daha pahalıya almaları gündeme gelecek ve bu şirketlere bağımlılıkları artacaktır.

Sözü edilen sertifika firmaları bugün sadece gıda sektöründe faaliyet gösteren firmaları (Nestle, Dr. Oetker, Müller, Gazi gibi) değil, aynı zamanda gıda sektörüyle hiç alakası olmayan kimya ve ilaç sektöründe de (BASF, Bayer, Degussa, Evonik, Merck gibi) sertifikalama yapmaktadır.

Ve sorunun en ilginç ve en kârlı yanı tam da burada başlamaktadır. İlginç olan, dünyanın en büyük kimya, petrol ve enerji sektöründe faaliyet gösteren bilimsel firmaların "helalcilik"e neden ilgi gösterdikleridir. Mesela dünyanın en büyük firmalarından biri olan BASF Kimya Şirketi'nin (2008 yılındaki cirosu, 62 milyar Euro ve yaklaşık 100.000 işçi çalıştırmaktadır) "helalcilik"le olan

"Etin helali olduğunu biliyorduk da, şimdi moleküllerin helallığı nereden çıktı" diyeceksiniz.

Die Gaste'nin 4. sayısının başsayfasında "Etnik reklamcıya hoş geldiniz" başlığı altında şunlar yazılmıştı:

".... (Bu etnik reklamcılığın oluşmasındaki en büyük etmen firmaların, müşteri kazanmak istemesidir)... Diğer bir konu ise, ekonomik krizin derinleşmesiyle müşterilere olan rekabetin artması sonucu bu etnik reklamcılığın ne kadar etnikleştirileceği ve derinleştirileceğidir. Bu da paralel toplumların içinde yeni bir paralel toplumların yeşermesi potansiyelini birlikte getirecektir." (Die Gaste, Sayı: 4 / Kasım-Aralık 2008)

Ve sonunda 2009 finans krizinin getirmiş olduğu iflaslar, işsizlik, aşırı üretim, düşük ücret ve malların satılmaması, rekabeti artırarak pazarlara olan ihtiyacı daha da artırmıştır. Yeni pazarların olmayışı (bulunmaması), bazı rant kesimlerini yeni pazarlama yöntemleri aramaya yöneltmiştir. Buldukları bu yeni pazarlama yöntemleri ise "helalcilik" bazında sertifikalama sistemi olmuştur. Amaç şöyle ifade edilmektedir:

"EHZ'in Helal Sertifikalama Sisteminden istifade eden et ve gıda maddeleri imalathaneleri ve mezbahaneleri, bu sertifikalama sistemiyle helal standartlarına uygun helal gıda maddeleri üretebilecekler

m-haditec
GmbH & Co. KG

Helal-Sertifika

Hermann-Kohl-Str. 7
D-23199 Bremen
Tel: +49 (0) 421 479 3832
Fax: +49 (0) 421 333 1667

Masraflar

Tetkik edilecek malların sertifika adedine göre, piyasa durumlarına göre ve yapılması gereken tavsiyelere göre masraf teklifi yapılır. Aşağıdaki liste sadece bir yönlendirme için yapılmıştır. Aynı imalatı olan birkaç malın bir kere gidilip tetkik edilmesi yeterlidir. **Lütfen bu arayın!**

Fiyatlar (baton fiyatlar + KDV)

İk Ziyaret	
Yol masrafı	Her mesafekilometresi 0,60 Euro
Standard fiyat	450,- Euro

Standard fiyat meblağ senelik sertifikalamada hesaptan düşülecektir. Sertifika istenmediği takdirde, yarım günlük bir görüşme bu standard fiyata dahildir.

Sertifikalananak malın senelik aidatı (+ KDV)			
Malın kategorisi	1	2	3a, 3b
Birinci Yıl	2300,-	2600,- Euro	3200,-
Takibeden Yıllar	1500,-	1800,- Euro	2400,-

- 1. kategori - Gıda maddesi olmayanlar
- 2. kategori - Hayvansal katkılar içermeyen gıda maddeleri
- 3. kategori - Et mamülleri (Kendisi hayvanlar dahil)
- 4. kategori - Balıklar

Copyright © m-haditec GmbH & Co KG

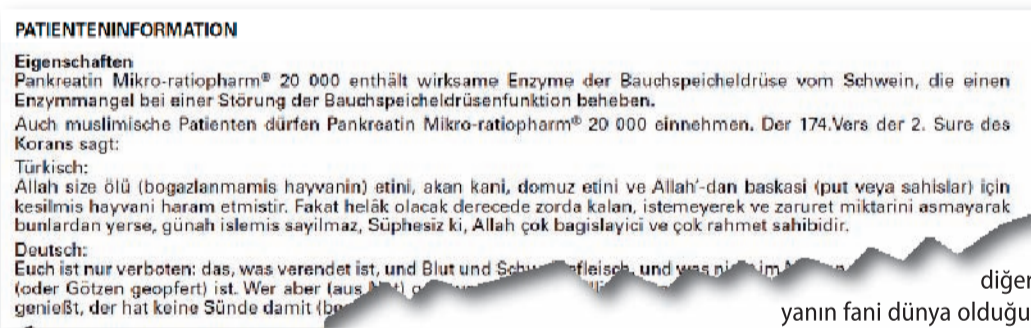
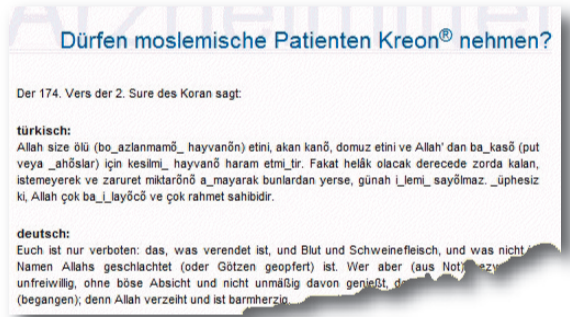
http://www.halal-zertifikat.de/tuerkisch/diverse/kostenrahmen_tr.htm

ilişkinisi tabelayla göstermektedir. (Bkz. <http://www.nutrition.basf.com/Files/PDF/News/Nutrition/Product%20Catalog%20Human%20Nutrition.pdf>)

Bu tabelada ve dipnotta da görüleceği gibi, amaç pazarlanması bütün dünyada mümkün ve her dine ve kültürde kabul gören evrensel vitaminler ve buna göre molleküller üretmektir. "İngiltere'nin Principle Healthcare ve Kanada'nın Duchesnay'i gibi ilaç şirketleri, artık jelatin ya da diğer hayvansal türevler içermeyen helal vitaminler satıyorlar." (Zaman, 30.05.2009)

Sadece temizlik maddelerine bakıldığında (Deterjan, bulaşık suyu, şampuan, sabun vb.) bu maddelerin içinde alkol bulunduğu kuşkusuzdur (alkolün yağ çözücü niteliğinden dolayı). Amaç artık alkol-molekülleri içermeyen yeni helal-ürünler (Helal-Omo, helal-Pril, helal-Nivea, helal-sabun, aklınıza ne gelirse) pazara sürmektir. Bütün bu ürünler göz önünde bulundurulduğunda bu pazarın ve arkasında yatan kârın ne kadar büyük olduğu tahmin edilebilir. Diğer bir olgu ise bu sektördeki (kimya, ilaç, petrol) firmaların, ulemanın ve din bilginlerinin İran'dan veya Malezya'dan verdikleri fetvalar ile islami şartlara göre, yani helal-üretimde bulunmaları ve bu gibi hizmetlere meşruiyet kazandırıyor olmalarıdır.

İşlerine geldiğinde helal-vitamin, çözüm bulamadıkları zaman da, aşağıdaki tabelada bir ilaç firmasının yaptığı gibi kuran'a atıfta bulunarak (hem de bozuk Türkçe ile ve bilgisayarda Türkçe karakter kullanmaktan aciz) işin içinden çıkılacaktır.

"Olgularında gösterdiği gibi, çoğu sertifika firması, müslümanlardan çok şirketlerin çıkarlarını göz önünde bulundurmaktadır." (Mahmoud Tatarı von Halal Control in Rüsselsheim)

Son iki, üç yılda ki olguların ve gelişmelerin nedenleri ise son yıllarda Avrupa'yı da içine alan ekonomik krizlerdir. (1997 Asya krizi, 2003 krizi ve son 2009 finans krizi).

Burada kimin daha fazla kâr edip etmeyeceği, bu 'helalcilik'in hangi dinamiklerin ürünü olduğu fazla önemli değildir. Önemli olan bu gelişmelerin topluma nasıl yansıtacağı ve sonuçlarıdır.

Ürünün ve üretimin kendisi, ya ihtiyaca (talep) göre şekillenir, ya da ihtiyacın kendisi ürün ve üretime göre şekillendirilir.

Birinci örnekten yola çıkıldığında, ihtiyaç (talep) veridir, ürün ve üretim ona tabii kılınır. Bunun anlamı da, bugün Almanya'da bu gibi helal-ürünlere (helal-deterjan, helal-şampuan, helal-makyaj, helal-ilâç gibi) rağbet gösteren muhafazakâr bir toplumun varlığını öngörür. Almanya'daki

Türkiyeli toplum yakından incelendiğinde, bu gibi ürünlere (et hariç), talebin yok denecek kadar az olduğu görülecektir. "O zaman bu kadar helal-vitamini kim yutacak?" sorusu akla gelmektedir. Bu kadar helal-üretim neden?

İkinci örnekten yola çıkıldığında ise ürün ve üretim veridir ve ihtiyaç (talep) ona tabii kılınır. Bunun anlamı ise, Almanya'da yaşayan Türkiyeli toplumun Müslümanlık tabanında dışarıdan bir etki ile muhafazakârlaştırılmasının gündeme getirileceğidir, çünkü ancak o zaman bu kadar helal-ürünlere ilgi gösterilecek ve o kadar da helal-vitamin yutulacak, kârlar da o kadar artacaktır. Bu da insanların bir sınır içine hapsedilmesi demektir. Nasıl ki bir ülke iç pazarını korumak için bir sınıra ve gümrüğe ihtiyaç duyarsa, ülke içinde bulunan toplulukların da kendi çıkarlarını korumak için bir sınır veya gümrüğe ihtiyaçları vardır. Bu gibi sınırlar biçimsel olarak dinsel, ırksal olabilirken, aynı zamanda çevrecilik, bölgelilik, bio-tarımcılık olarak da ortaya çıkabilmektedir. Amaç ise hep aynıdır: İnsanları başkalaştırarak ve diğerlerinden kopararak kendi pazarını oluşturmak ve rakibini dışarıda bırakmak (helal, koşer, bio'da olduğu gibi).

Diğer bir olgu da bu gelişmelerin bugün birlikte çalışan işçilerin (ırkına, dinine, cinsiyetine bakılmadan) zaman içinde birbirinden ayrılmasını da birlikte getireceğidir, çünkü bu üretim tarzı (helal-üretim) Arap ya da Türk, Müslüman ve erkek işçi gerektirecektir. Bir firmanın (Meemken GmbH) sahibi: "Bizde haftanın üç gününde Muhammed'in kanunlarına göre üretim yapılmaktadır. Henüz helal üretimde bulunabilmek ve domuz artıklarının sosise karışmaması için makineleri titizlikle temizliyoruz, fakat yakında üretimi ayırmak için, yeni bir fabrika kurmayı düşünüyoruz." (Spiegel online, 6.10.2009)

Böylece üretimi bölerek işçiler de bölünecek. Helal-üretimde bulunan Müslüman, Türk ve erkek, haram-üretimde bulunan Alman, Hıristyan ve erkek ile karşı karşıya getirilecek. Süpermarketlerde helal-ürünler ile haram-ürünler ayrıştırılacak, ona göre de helal/haram personel alınacak. İnsanlar, alışverişte, helal-deterjan mı yoksa haram-deterjan mı ikilemi arasında bocalayacak, ulemaya da sorulduğunda "ürünün helali varken haramını almak günahtır" denilecek. Ne de olsa "helal" eti "haram" pril ile yıkanmış tabakta yemek mübah olmayacağına göre...

Aynı firmada, birisi, namaz kılmak zorunda bırakılacak (iş adabına uydurmak için), diğeri "biz dinimize niçin sahip çıkmıyoruz" demagogisi ile karşı karşıya kalacak. Birisi Hıristyan sendikasında örgütlenirken, diğeri Müslüman sendikasında örgütlenecek.

İkisi de, işverene karşı haklarını aramaları doğrultusunda, bir yandan birbirlerine rakip olacak ve diğer yandan bu dünyanın fani dünya olduğu, ahirete ise haklarını alacakları vaizleriyle teselli edilecek, insanlar bir daha bölünecek.

Kazanılan para ve elde edilen kâr da helal bankaya yatırılacak. "İlk şeriat bankası Mannheim'a geliyor: Faiz, Şans oyunları ve erotik sektörde yatırımlar yasak" (ZDF heute.de, 29.12.2009), "İslami Bankacılık: Kapitalizm ile Sosyalizm arasında üçüncü yol" (Reinhard Löffler-CDU, SZ, 19.12.2009). Sanki en büyük vurgunlar ve dolandırıcılık banka sektöründe ve kendine "temiz" sıfatını yapıştıran din söylemleri firmalarda yapılmamış gibi davranılmaktadır (2009 Finans-banka krizi, Yimpaş, Jetpa, Kombassan, Deniz Feneri).

Bu gelişmelerin topluma yansıma biçimi ise, giderek başkalaşmış, buldukları toplumun dışına çekilmiş, yaşadıkları ülkedeki yerli toplumun önyargılarını ve korkularını güçlendiren ve onları karşılarına alan yalıtılmış bir topluluğu (paralel-toplum) doğurması ve derinleştirilmesi şeklinde olacaktır. Yakından bakıldığında ise, bu artan helal-üretim tarzı ile yerli halkta yabancı düşmanlığı ve müslüman fobisi artışı arasında bir paralellik gözlenecektir.

Der Spiegel (37/2008) dergisi bunu dolaylı olarak şöyle ifade ediyor:

"Globalizm, minare inşasına şiddetli, ama başarısız olarak karşı çıkan İsviçre'nin 4983 nüfuslu Wangen kasabasına da yetti. Burada Nestle firması Müslümanlar için helal yufka üretiminde bulunuyor."

Bugün Avrupa'da en çok helal üretimde bulunan ülkelerden biri de İngiltere'dir:

"İngiltere'de dünyanın en büyük tavuk restoranları zincirinden biri olan Kentucky Fried Chicken (KFC), münüsüne 'helal tavuk' koyuyor, McDonald's bir yıl önce Londra'da Avrupa'da ilk helal burger satan mağazasını(bayisini) açtı. İngiliz süpermarketleri Tesco ve Sainsbury's helal sortimanlarını açtı." (Spiegel online, 08.09.2008).

Bu gelişmelerin sonucunda İngiltere'de şeriat hukukunun tartışılması tesadüf değildir:

"Anayasa başkanı şeriat'ı hukuk sistemine entegre etmek istiyor" (Spiegel online, 04.07.2008).

"Tüm Danimarka kanatlı kümes hayvanı endüstrisini verimlilik sebebiyle Helal'le değiştirildi." (wp-irak.de 03.08.2009)

"Avrupa'nın en büyük limanını yapmaya hevesli olan Hollanda, helal ambarlar inşa etti, böylece ithal edilen helal mallar, domuzların veya içkilerin yanında depolanmıyor." (Zaman, 25.02.2008)

Bu ülkeler anıldığında ise akla gelen ilk şey, 2004'te Hollanda'da film yapımcısı Teo van Gogh'un bir müslüman tarafından öldürülmesi ve 2006'da Danimarka'da patlak veren karikatür krizi.

Böylece artan helal üretim ve ona tekabül eden toplumun yaşayış tarzı ile (ekonomik, kültürel, siyasal) bunu bir tehlike olarak algılayan yerli halk arasındaki çelişki artarak yabancı düşmanlığı ve islam fobisine dönüşmektedir.

Bu süreç (helal-üretim) yavaş yavaş Almanya'yı da içine almaktadır. Şimdiye kadar Alman kamuoyundan çekinen firmalar bu gelişmeyi kendi çıkarı doğrultusunda teşvik etmeye başlamıştır.

"Aldi, Real gibi müslümanların da sıkça alışveriş yaptığı büyük işletmelere kanatlı kümes hayvanı eti ve salamları dağıtan Wiesenhof gibi sektörün iddialı şirketleri, Müslüman tüketici kitleye açılmak için EHZ'den danışmalık hizmeti alıyor." (Zaman gazetesi)

Bugün Türklerin sayı bakımından yüksek olduğu Almanya'da, bu gelişmelerin daha da sancılı olacağı kesindir. Geçen aylarda Berlin Alman Merkez Bankası'nın yönetim kurulu üyesi Thilo Sarrazin'in, "Türklerin ve Arapların manavlıktan başka üretim işlevi yok" ve "sürekli yeni başörtülü kızlar üretenler" şeklindeki hakareti, bu gidişatın yönünü sadece teyit etmektedir. Polis sendikası başkanı Konrad Freiberg de islamlaşma derecesinden ve bunun radikalleşebileceğinden yakınmaktadır (Welt online, 03.01.2010).

Sorun, helal değildir; domuz eti yememek ya da alkol içmemek ise hiç değildir. Sorun birinin vejeteryan olup et yeyip yememesi değildir ya da birisinin yahudi olup koşer'e rağbet göstermesi de değildir. Sorun, birilerinin, sadece kendi rant çıkarları için bu kavramları (ve olguları) –işlerine gelecek şekilde– molleküllerine kadar derinleştirerek ve yeniden tanımlayarak kendi azami karlarını insanlar üzerinden yapmalarıdır. Helal, dindar insan için yerine getirilmesi gereken kurallardan biri iken, helalcilik, rantçıların azami karını gerçekleştirmek için kullandıkları bir araçtır. İnsanlar ise bu gelişmelerin sonucunda, doğan sorunlarla tek başlarına savunmasız bırakılmaktadır ve bunları bu duruma getirenler ise hiç sorgulanmamaktadır. İşlerine geldiğinde mangalda kül bırakmayan bu rantçı kesimler, Müslümanların ya da Türkiyelilerin aşağılanması karşısında (çıkartları gereği) sesiz kalmayı tercih etmektedirler.

Evet sorun, helal değil, ama rantçıların ve bütün dünyayı bir pazardan ibaret gören şirketlerin helalcilikidir. Ve bu "pazar"ın ortakçısı da, helal sertifikası dağıtarak para kazanan işbiricisi "islamcı"lardır.

Göçmen Ailelere Ulaşmanın Yöntemleri

RAA Remscheid Yöneticisi Dr. Hakan AKGÜN

Çocukların dil gelişiminde aile çevresinin ve özellikle ebeveynlerin önemli bir etken olduğu son zamanlarda bir çok bilimsel araştırma sonuçlarında ortaya konmuştur. Ben, bu yazımda sözkonusu bilimsel araştırmaları değerlendirmekten çok konunun pratik yönüyle, yani göçmen anne-babalara nasıl ulaşılacağı ve onların bu konuda nasıl yönlendirilip desteklenebileceği konusuna değineceğim.

Eğer gerçekten okul öncesi gelişim çağında anne-babaların çocuklarının dil gelişimindeki destekleyici rolü bu kadar önemli ise, onlara nasıl ulaşılacağı ve onların mevcut olan özkaynaklarının bu amaca yönelik nasıl teşvik edilebilecekleri konusu da çok önemli görünmektedir.

Öncelikle tespit edilmesi gereken konu, burada sözü edilen göçmen ailelerin çoğunlukla işçi ve kırsal kökenli olmalarıdır. Nitekim bu kesimin Almanya'ya geliş nedeni de işgücü göçüdür. Yani bu yazıda sözkonusu olan ve ulaşılmak istenen anne-babalar, "Die Gaste" okuru akademisyen toplum katmanı değil, bu tür basılı yayınlarla ulaşılması güç ve eğitim düzeyi düşük seviyede olan kesimdir. Zaten Alman kamuoyunda her zaman "eğitimden uzak" ve "çocuklarıyla ilgilenmeyen" aileler olarak şikayette bulunulanlar da toplumun bu kesiminde yer alan ailelerdir.

Yazılı bilgilerle ve yüksek düzeyli seminerlerle sözü edilen bu kesime ulaşmanın zorluğu apaçık ortada iken, sürekli bu tür yöntemlerle onlara ulaşmaya çalışmak ve başarılı olmayınca da onların ilgisizliğinden yakınmak geçmişte sıkça tekrarlanan hatalardan biridir. Artık bu şikayet ve çaresizlik çemberini kırmak için yeni yöntemler

geliştirmenin zamanı gelmiş ve geçmektedir. Söz konusu bu kesime ulaşmak ve onları desteklemek öncelikli olarak Almanya'da yaşamakta olan Türkiye kökenli akademisyen çevrenin olanakları dahilinde olduğu düşüncesiyle bu konuyu burada tartışmayı uygun görüyorum.

Bu yazımda Kuzey Ren Vestfalya Eyaletinin çeşitli şehirlerinde yerel uyum kurumları olarak görev yapmakta olan RAA adlı kuruluşların bir kaç seneden beri uyguladıkları velileri teşvik yöntemlerini dile getirmek ve özellikle "sırt çantası" (Rucksack) projesi üzerinde durmak istiyorum.

Göçmen ailelerin çocuklarını ve gençlerini destekleme yönündeki çabalar çerçevesinde ebeveynleri kendi olanaklarını çocuklarının eğitim ve öğretimlerini desteklemeleri yönünde kullanmaları için bilgilendirme ve bilinçlendirme önemi gittikçe artmaktadır. RAA'lar da çalışmalarını son yıllarda ebeveynlere ulaşma ve onları bilinçlendirme yönünde yoğunlaştırmışlardır. RAA'ların dışında çeşitli kuruluşlar da (örneğin, AWO, Kinderschutzbund, Caritas, Diakonie, KRV Türk Veli Dernekleri Birliği gibi) çeşitli projeler yoluyla ebeveynleri teşvik etmeye çalışmaktadırlar. Veli Diploması ("Elterndiplom"), Veli Akademisi ("Elternakademie"), Çocuklar İçin Formda ("Fit für Kids"), Güçlü Ebeveynler-Güçlü Çocuklar (Starke Eltern-Starke Kinder) bu tür projelerden sadece birkaçıdır.

RAA kuruluşunun çeşitli şehirlerde uyguladığı "Tutmaya Hazır programı" ("Griffbereit") 0-3 yaş çocukların annelerine, "Sırt Çantası Programı" ("Rucksack") ise, anaokuluna ve ilkokula devam eden çocukların annelerine yönelik projelerdir.

"Sırt Çantası Programı" dahilinde göçmen kökenli anneler çocuklarının gelişimini ve özellikle dil gelişimini destekleyen etkinlikler konusunda bilgilendiriliyorlar. Haftada bir gün çocukların devam ettikleri anaokulu veya ilkokulda her iki dili de iyi bilen bir uzman bayanın yönetimindeki iki saatlik anneler buluşmasını diğer akademik seviyeli seminerlerden ayıran aşağıdaki özellikler bu tür çalışmaların başarılı olmasında önemli bir rol oynamaktadır:

Anneler çocukların anaokulunda veya ilkokulda işledikleri konularla ilgili evde çocuklarıyla yapabilecekleri etkinlikler üzerine kendi anaokulunda (Türkçe, Arapça, Arnavutça, Sırpça-Hırvatça, İtalyanca, Rusca ve Almanca) bilgilendiriliyorlar. Bu da, hem her göçmen annenin Almanca bilgi düzeyine bakmaksızın kendi anaokulunda bilgilendirilmesini güvence altına alıyor, hem de çok dillilik konusunda ve özellikle ana dilin çocukların dil gelişimindeki önemi konusunda onların bilinçlenmesini sağlıyor.

Anneler kendi özkaynaklarını kullanarak uygulayabilecekleri etkinlikleri öğrendikleri için, çocuklarının eğitiminde anaokulu ve ilkokulun dışında kendilerinin de katkıları olabileceği bilincini elde ediyor ve kendilerini bu anlamda uzman kişiler olarak algılayabiliyorlar. Bu da onların aile içindeki eğitim görevlerini bilinçli ve planlı bir şekilde yapmalarını sağlıyor ve özgüvenlerini artırıyor. Nitekim bu tür projelerin bilimsel değerlendirmeleri, Sırt Çantası Projesine katılan annelerin kendilerini geliştirme konusunda bilinçlendiklerini ve bu projeden sonra, örneğin Almanca dil kurslarına veya

bilgisayar kurslarına yönelindiklerini ortaya çıkarmıştır.

Annelerin bilinçlenmesi ve özgüvenlerinin artması, onların anaokulu ve ilkokullarla olan ilişkilerini de olumlu etkiliyor. Bu etken de bu kuruluşların değişik kültürlerle açılımına ve onların değişik dillere ve kültürlere saygılı olmalarına önemli bir katkıda bulunuyor.

Yukarıda belirtilen bu özellikler annelerin Almanca dil seviyeleri yetersiz, eğitim düzeyleri düşük bile olsa onlara ulaşmayı ve onları çocuklarının eğitiminde etken rol oynama konusunda bilinçlendirmeyi olanaklı kılıyorlar. Bunun tam tersine bilgiç bir tavırla işaret parmağını kaldırarak yapılan çağrılar ve suçlamalar ise, onların yılgınlığını artırıyor ve özgüvenlerini yitirmelerine yol açıyor. Aynı şekilde bu kesimin bir türlü Almanca öğrenmediği ve bu nedenle kendilerinin suçlu oldukları yakınmasını yineleyip durmanın bir anlamı yok. Artık uzmanların bu yakınma ortamını aşarak bu kesimin var olan açmazlarına rağmen, onları bilgilendirmenin yol ve yöntemlerini bulma ve uygulama zamanının geldiğini düşünüyorum. Bu doğrultuda "Sırt Çantası Projesi" yalnızca bir örnektir. Bu tür yeni yöntemlerin sadece annelere yönelik değil, babalara yönelik de geliştirilmesinin ve uygulanmasının göçmen ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretim başarılarını olumlu etkileyeceğine inanıyorum.

"Akademisyen Toplum Katmanı", "Bilgiçlik" ve Die Gaste

Die Gaste

Sayın Dr. Hakan Akgün, yukarıda yayınladığımız "Göçmen Ailelere Ulaşmanın Yöntemleri" yazısında, çoğunlukla "işçi ve kırsal kökenli" olarak tanımladığı göçmen ailelere ulaşmaya ilişkin RAA'nın yürütmüş olduğu projelere dayanarak bir tartışma açmaktadır.

Şüphesiz göçmen ailelere ulaşmak, onların ekonomik, toplumsal, kültürel, eğitimsel ve hatta siyasal sorunlarını saptamak ve bunlara çözümler üretmek (sadece kuramsal değil, aynı zamanda pratik çözümler üretmek), sadece "kırsal kökenli" oldukları için değil, asıl olarak yaşadıkları toplumda karşı karşıya kaldıkları ayrımcılık ve dışlanma karşısında çok daha önemli ve ivedi bir sorundur.

Herkesin kabul edebileceği gibi, göçmen toplumunun, özellikle de büyük çoğunluğu oluşturan Türkiyelilerin karşı karşıya oldukları sorunlar doğru ve tam olarak saptanmadığı sürece, bu sorunlara doğru ve pratik çözümler üretmek de olanaksızdır. Dolayısıyla sorunların ele alınması, irdelenmesi ve saptanması yönündeki çabalar ile bunların sonucunda ortaya konulacak çözümler birbirine karşıt, birbirini dışlayan, birbirine zıt iki yön değildir.

Burada öne çıkan yan, sorunların saptanması ve bunlara çözümler üretilmesidir. Almanya'da yerleşik göçmenler açısından "sorunlar" denilen şey, doğrudan doğruya Alman akademik araştırmalarla saptanmış ve bu saptamaya uy-

gun olarak "devlet politikası" haline getirilmiş "pratik" uygulamalar tarafından belirlenmektedir.

İşte biz Die Gaste olarak, göçmenlerin, özel olarak Türkiyelilerin "sorunları"nın bu şekilde Alman akademisyenleri ve araştırma kurumları tarafından saptanmış sorunlarla ve çözüm yöntemleriyle sınırlandırılmayacağını iddia ediyor ve söylüyoruz. Her ne kadar sayın Dr. Akgün, "Die Gaste okuru akademisyen toplum katmanı"ndan söz ediyorsa da, Almanya'daki pek çok "entegrasyon" ya da "destek" "pratik faaliyetleri"nin Alman akademisyen "toplum katmanı" tarafından saptandığı gerçeğini de çok iyi bildiği kanısındayız.

Die Gaste olarak, olabildiğince kolaylıktan, "pratiklik" adına "popülizm"den uzak durmaya çalışırken, bilimsellikten ve göçmenlerin sorunlarının bilimsel olarak saptanmasından ödün vermemeye çalışıyoruz.

Hiçbir biçimde kuram ile pratik, bilimsel bilgi ile somut gerçeklik karşı karşıya getirilemez. Ve bilinebileceği gibi, kuram pratikten, somut gerçeklikten kaynaklanır ve yeniden pratiğe, somut gerçekliğe döner, onu değiştirmeye yönelir. Ne yazık ki, gelişmiş işbölümünün ortaya çıktığı ve giderek "mikro" ölçekte işbölümlerinin geliştirildiği bir çağda, kuram ile pratik arasındaki ilişki büyük ölçüde ayrılmıştır. Kuramsal çalışmalar ile pratik çalışmalar birbirini bütünleyen ayrılmaz parçalar olması gerekirken, *kuramsal çalışma yapanlar* ile *pratik çalışmaları yürütenler* birbirinden ayrılmıştır, ayrıştırılmıştır.

Ancak sayın Dr. Akgün'ün tartıştığı konu, böylesine bir çağdaş ve tarihsel bir sorun değildir. Sayın Dr. Akgün, çok yalın biçimde, "*Die Gaste okuru akademisyen toplum katmanı*" olarak somutlaştırdığı kesimlerin pratik çalışmalara yol gösterici sonuçlar üretmekten uzak kaldıklarını söylemektedir. Ama asıl şikayetçi olduğu konu, bir "toplum katmanı"nın (ki *Die Gaste* okurları kesinkes bu kategoriye dahil edilemez), "eğitimsiz" göçmenlere "yazılı bilgilerle ve yüksek düzeyli seminerlerle" ulaşmaya çalışmasıdır. Sayın Dr. Akgün, bir somut gerçeğe parmak basmaktadır. Ancak bunu ifade ederken kullandığı sözcüklere fazlaca özen göstermemektedir.

Açık ifadesiyle, sayın Dr. Akgün, "elitist" yaklaşım ve tutumlarla göçmen toplumuna ulaşamayacağını söylemeye çalışmaktadır. Ve bunda yerden göğe kadar haklıdır da. Ama sorunu tam ve bütünsel olarak ortaya koyamadığından, sorunu, yalın biçimde "akademisyen toplum katmanı"nın laf üretmekten, üst düzeyden konuşmaktan başka bir şey yapmadığını, oysa RAA gibi kuruluşların "pratik" uygulamalarını örnek göstererek ortaya koymaktadır. Dolayısıyla da göçmenlerin sorunlarına ilişkin Alman akademisyenlerinin ve araştırma kurumlarının bulgu ve saptamalarını esas alan "egemen" kuramı ve bunun pratiğini farkına varmaksızın yüceltmektedir.

Sayın Dr. Akgün, yazısında RAA'nın faaliyetlerini örnek göstermektedir.

Herşeyden önce bilinmelidir ki, RAA, yani "Göçmen Ailelerin Çocuk ve Gençlerini Destekleme Bölge Bürosu" (*Regionale Arbeitsstelle zur Förderung von Kindern und Jugendlichen aus Zuwandererfamilien*), Kadın, Aile ve Entegrasyon Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı ve yerel kamu yönetimleri tarafından finanse edilen bir kuruluştur. Bu açıdan, RAA, öncelikle Alman kamu kaynakları tarafından finanse edilir ve kamu yararına çalışır. Ancak bunu belirleyen ilgili bakanlıklardır. Türkçe deyişle, "parayı veren, düdüğü çalar". Ve tüm göçmenlerin çok iyi bildiği gibi, Alman kamu kaynakları, sadece Alman kamusal kurumlarının ölçülerine ve ölçeklerine uygun olan programlara ve projelere tahsis edilir.

İşte bu nedendir ki, "göçmen"lere yönelik faaliyet gösteren Alman kurumları ya da daha "şık" bir ifadeyle "sivil toplum kuruluşları", egemen kuramın ürettiği pratik faaliyetleri yürütürler. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, bu

egemen kuram, doğrudan Alman akademisyenleri ve araştırma kurumları tarafından üretilmiş ve oluşturulmuştur.

Ve hemem hemen tüm "göç kökenli akademisyen-ler"ın çok iyi bildiği gibi, bu faaliyetler sadece çok az sayıda "göçmenler"e ulaşmakta ve onların çok az (hatta önemsenmeyecek kadar az) bir kesiminin katılımıyla yürütülmektedir. Açıkça söylemek gerekirse, bu da, bu faaliyetleri yürüten ya da yöneten çok küçük bir azınlığın sürekli bir iş sahibi olmasından öte bir katkıya da sahip değildir. Bu faaliyetlerin, bir yerden sonra göstermelik olduğunun kanıtı ise, RAA gibi 30 yıldır faaliyet yürüten "kurumlar"ın varlığına rağmen, resmi Alman kamu saptamasına göre "göçmenler" (elbette asıl olarak Türkiyeliler) bir türlü entegre edilememiş ve hatta Almanca öğrenmeleri bile sağlanamamıştır.

Sayın Dr. Akgün, "akademisyen toplum katmanı"nın göçmenlerin kendi faaliyetlerine ilgisiz kalmalarından şikayet ettiklerini, ama kendilerinin "yazılı bilgiler ve yüksek düzeyli seminerler"den başka bir şey yapmadıkları için şikayete de hakları olmadığını söylemektedir.

Bu durumda, RAA gibi kuruluşlar, göçmenlerin büyük ilgisine mazhar olduklarını söylemek gerekir. Çünkü öyle "yazılı bilgiler ve yüksek düzeyli seminerler"le değil, "pratik" faaliyetle göçmenlere ulaşan RAA, elbette ki büyük bir ilgiye mazhar olacaktır ve oluyordur da!

Die Gaste olarak böyle bir ilginin olduğuna inanmıyoruz ve RAA yöneticilerinin de programlarına gösterilen "ilgi"den mutlu olduklarını da sanmıyoruz.

Yandaki fotoğraflar, RAA'nın "*Sirt Çantası Programı*" kapsamındaki faaliyetlerine ilişkin tanıtım broşürlerinden alınmıştır. Üzerinde özel olarak yorum yapmayı gerektirmeyecek kadar açıktır. Böylesi faaliyetlerde "anların bilinçlenmesi ve özgüvenlerinin artması"ndan söz etmek ise, olsa olsa "mültikültür" ya da "interkültür" adı altındaki faaliyetlerin "medeniyetler çatışması"nın "uyumlandırılması" faaliyetlerine dönüştürülmesi olarak tanımlanabilir.

Sayın Dr. Akgün'ün RAA'nın bu tür programlarında annelerin kendi anadillerinde çocuklarına yardımcı olduklarını ve bu yolla Almanca öğrenmeye yöneldiklerini söylemektedir.

Hiçbir biçimde RAA'nın bu tür programları, anadili eğitimi üzerinden Almanca öğrenilmesinin ne alternatifidir, ne de onun yerini alabilir. Özendirmelerle, teşvik "katkı"larıyla göçmen ailelerin entegre edilebileceği (ve Almanca öğrenmeye yöneltilebilecekleri) savının yanlışlığı ve işe yaramazlığı yaşanan elli yılda yeterince görülmüştür.

Evet sayın Dr. Akgün, göçmenler bir türlü Almanca öğrenmedikleri ve bunda kendilerinin suçlu oldukları iddiasının anlamsızlığını söylerken haklıdır. İşte tam da bu nedenle, *Die Gaste* olarak diyoruz ki, Almanca öğretmek için bugüne kadar kullanılan yol ve yöntemler işe yarama-

Kaynak: <http://rucksack-griffbereit.raa.de/10.html>

mıştır ve bu yol ve yöntemlerde ısrar etmenin hiçbir anlamı yoktur. Eğer göçmenlerin (özel olarak Türkiyelilerin) entegre olmadıklarından şikayet ediliyor ve bunun nedeni olarak Almanca öğrenmemeleri gösteriliyorsa, *Die Gaste* olarak ilk sayıdan itibaren diyoruz ki, gelin anadili üzerine yükselen bir Almanca öğrenme programı geliştirelim.

Sayın Dr. Akgün, bir konuda daha haklıdır. Anadili üzerinde yükselen bir Almanca öğrenme programı gereksinmesi kuramsal olarak, bilimsel olarak "akademik" düzeyde ortaya konulabilmektedir ve konulmuştur, ama bunlar "sözde" kalmaktadır, "pratik" uygulaması gerçekleştirilememektedir. Bu noktada sayın Dr. Akgün'le aynı kanıdayız, ama bir yerde kendisinden ayrılıyoruz.

Evet, anadili üzerinden Almanca öğrenilmesi olanaklıdır, ancak bu bilimsel ve kuramsal bir saptama olmaktan çıkartılıp, pratik uygulamaya geçilmemiştir. Çünkü RAA gibi kuruluşlar, böylesi bir saptamayı kabul etmemektedirler ve böyle bir program için herhangi bir "finansman" sağlamamaktadırlar. Eğer "yazılı bilgiler ve yüksek düzeyli seminerler" pratik karşılıklarını bulamıyorlarsa, bunun nedeni bu egemen yaklaşımın bunlara ilgi göstermemesinden ve finanse etmeye yanaşmamasından.

İşte bizim *Die Gaste* olarak dile getirdiğimiz "yeni yöntem" budur. Bu yöntem, açıktır ki, Alman çocuklarının eğitiminde özel bir yere sahip olan "*Küçük Beyaz Ayı*" masalının okunduğu "*Sirt Çantası Programı*"ndan çok daha geniş kapsamlıdır ve Türkiyeli göçmenlerin elli yıllık "makust talihini" değiştirecek niteliktedir.

Prof. Dr. Hans-Peter Schmidtke'nin Panel değerlendirmesi:

1970'lerde doktora çalışmamı özel pedagoji alanında, "Yabancı çocuklar ve Sonderschule" konusu ekseninde yapmaya kalkıştığımda, o zamanki profesörüm bana "ama Sayın Schmidtke, bu olgular arasında bir bağlantı yok ki" demişti. O dönemden on yıllar sonra birçok Förderschule, birçok ebeveyn, ama özellikle birçok çocuk ve bilhassa Türk ve İtalyan kökenli bir çok çocuk bu bağlantıyı kendi şahıslarında acıyla yaşamak zorunda kalmışlardır.

Aslında Reimer Kornmann (2003) ya da Georg Auernheimer (2003) gibi bilim insanları ve kendim de dahil (1977, 1981, 2006), kamuoyunun dikkatini tekrar tekrar sözü edilen sorunsala çekmeye çalıştık, ama bu yönde bir bilinç oluşmadı. Çok sayıda inisiyatif grubun ve destekçinin katılımıyla "*Die Gaste*" oluşumu tarafından "*Sonderschule/Förderschule Sorunu ve Göçmen Toplumu*" başlığı altında, bu yıl 13 Şubat'ta Duisburg-Essen Üniversitesi'nde düzenlenmiş olan panel ile bu alanda, çokluk marjinalleşmiş olan konu, özünde hak etmiş olduğu ilgiyi gördü. Ben şahsen bu etkinlik için yaklaşık 300 km. yol katettim ve hiç de pişman olmadım. Program, teori ve pratiğin fevkalade bir birleşimini sergiledi. Burada, "Förderschuleler ve Sorunları" konusuyla bağlantılı olan ve birçok yönüyle belirginleşen geniş bir yelpaze, Türkçe ve Almanca sunumlarla (Simultan çeviriyle birlikte) ve sorundan doğrudan etkilenmiş Türk ve Alman ebeveynlerin demecleriyle açıklık kazandı. Essen toplantısı özellikle yeni yürürlüğe giren engelli hakları beyannamesi bağlamında, tüm çocukların çıkarına ve onların normal okullara uygun bir şekilde başlayabilmeleri için, bu konuya gelecekte de daha çok önem verilmesi gerektiğini göstermiştir. Arzu edilen, böylesi bir başlangıç için, konuya yönelik "*Die Gaste*"nin yeni etkinlikler gerçekleştirebilmesidir.

"Göçmenlerin Anadili Sorunu ve Çözüm Önerileri"

SEMPOZYUM '09

Prof. Dr. Emel HUBER
Dr. Hakan AKBULUT
Dr. Ahmet ÜNALAN
Zeynel KORKMAZ
Prof. Dr. İnci DIRİM
Dr. Songül ROLFFS M.A.
Bülent MUMAY
Gürsel KÖKSAL
Ahmet ARPAD
Doğan HIZLAN
Prof. Dr. Dilek DIZDAR
Mevlüt ASAR
Dr. phil. Esin İLERİ
Yusuf TERZİ
Mete ATAY
Berin UYAR
Dr. phil. Şebnem BAHADIR
Koral OKAN
Nihat BOZKURT

Die Gaste tarafından Duisburg-Essen Üniversitesi'nde 23-24 Mayıs 2009 tarihinde düzenlenen "Göçmenlerin Anadili Sorunu ve Çözüm Önerileri Sempozyumu" sunumları ve konuşmaları

Ocak 2010

ISBN 978-3-9813430-07

Die Gaste Verlag

İsteme Adresi: diegaste@yahoo.com

Değişmesi Gereken Zihniyet

Nebahat S. ERCAN

Son yıllarda yapılan PISA araştırmalarından olumsuz sonuç alınması "Almanya Eğitim Sistemi"nin sorgulanmasına neden oldu.

Bu nedenle Hamburg Eyaletinde de seçimlerinden sonra CDU ve Yeşiller Partisinin ortaklaşa kurdukları hükümet "Eğitim Sistemi"ni değiştirmek, başarıyı artırmak için harekete geçti. Uzun çalışmalarından sonra koalisyon ortakları arasında benimsenen yenilikler kamuoyuna açıklandı. Açıklamalarla birlikte tartışmalar alevlendi.

Nedir bu yenilikler?

Tüm ayrıntılarını yazmak geniş yer alacağından yola çıkarak kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Öğretmenler haftada 30 saat mesleki eğitim görecektir.
- Sınıfların mevcudu azalacak.
- Sınıfta kalma kalkacak.
- Öğrencilerin bireysel becerileri geliştirilecek ve o doğrultuda yönlendirilecekler.
- Öğrenciler 6. sınıfa kadar aynı sınıfta ders görecektir.

Sıra ile değerlendirildiğinde çok önemli yenilikler görülüyor.

Sınıfların mevcudunun azalmasıyla, öğretmenlerin çocuklarla şimdiye kadar olduğundan daha fazla ayrı ayrı ilgilenilme olanağı bulacaklar.

Öğretmenler meslek içi eğitimle, kendi bilgi ve bakış açılarını geliştirecekler.

Her çocuğun beceri alanını geliştirmesine olanak sağlanacak ve o doğrultuda yönlendirilecek.

Sınıfta bırakılmalar kaldırılarak, zaman kaybı kaldırılacak.

Bence en önemlilerinden birisi son madde. Çünkü, çocuklar kendilerine örnek olacak ve belki kendilerine yardım edebilecekleri arkadaşları ile altı yıl birarada kalarak olumlu yönde etkilenecekler.

Haklı olarak, pekiyi neden tartışmalar arttı? Bu sistemin olumuz yönü nedir? diye sorulur.

En önemli olumsuzluk olarak VELİLERİN 6. sınıftan sonra çocuklarını hangi okula gideceği konusunda karar yetkilerinin ellerinden alınması gösteriliyor. O zaman, (özellikle yabancı kökenli çocukların aileleri) "bugüne kadar hakları vardı da çok mu etkili oldular" diye sorulabilir. Ama yine de eğer yeni eğitim sistemine, aileler, çocuklarının gelecekleri konusundaki karar verme yetkilerinin ellerinden alınıyor olarak görüyor ve tepki gösteriyorlarsa haklılardır.

Olumsuzlukların giderilmesi için taraflar oturup bunun yollarını bulmalı. Bu çalışmaların da yapıldığı duyularını almaktayız.

Kuramsal olarak, sistemde hayli olumlu yenilikler görülüyor, ama uygulamada nasıl olur (eğer gerçekleşirse) ilerideki yıllarda göreceğiz.

Şimdi bu noktada ailelerin, toplumsal çevrenin, yetkililerin tutumlarını da değerlendirmekte yarar görüyorum.

Geçmişte ve ne yazık ki daha hala bizim ailelerin çocuklarının gittikleri okullarla, öğretmenleriyle gereği gibi ilgilenmedikleri bilinmektedir. Ailelerin çocuklarının eğitimiyle ve öğretmenlerin tutumlarıyla ilgili ciddi değerlendirmeler yapmaları gerektiğine inanıyorum. Çocuklarının geleceğini düşünmek, bu konuda verilen haklardan yararlanmak ailelerin yapması gereken görevlerinin başında gelmektedir. Ailelerin haklarını kullanmadıkları için

Tüm sorumlular çocuklara her yönüyle destek olmazsa eğitim sistemi ne kadar değişirse değişsin, öğretmenler istenildiği kadar meslek içi eğitimden geçirilse geçirilsin verimli olunamaz.

Sistemlerdeki görülen olumsuzluklar, doğaldır ki, değiştirilmesi gerekiyor, ama bence en önemlisi zihniyetin, kafa yapısının değişmesidir.

pek çok çocuğun istenilen eğitimi alamadığı biliniyor. İçinde bulunulan ülkenin dili kesinlikle en iyi şekilde öğrenilmeli, doğaldır ki bu olmazsa olmazın başında gelmektedir. Ama ana karnında başlanılan, ailede konuşulan anadilin de geliştirilmesine yuvalarda, okullarda devam edilmelidir ki kimlikli ve kişilikli gençler yetiştirilsin. Bilim adamlarının anadilin önemini vurgulayan araştırmaları her yerde açıklanmaktadır, bu konunun tekrarlanması gerekmiyor.

Ayrıca anadil derslerinin de sahip çıkılmadığı için gündün güne kaldırıldığını üzülenek belirtmek istiyorum.

Aileler çocuklarını desteklediklerini göstermeli, onların eğitimleriyle yakından ilgilenmeli ve çocuklarının öğretmenleriyle ilişki içinde olmalı, okullarında görev almalı.

Eğitimciler, çocukların hangi aile yapısından ve kökenden geldiğine bakmadan öğrencilerin başarılarının artırılması için çalışmalı, yönlendirmeliler. Genellemek elbette ki doğru değil, ama kimilerinin yaptığı gibi özellikle yabancı isimleri görünce olumsuzlukları ön plana çıkararak karar vermeye çalışmamalı ve çocuklarda da önyargılar oluşturulmamalıdır.

Yetkililer, politikacılar, basın ve yayın aracılığı ile toplumsal çevrenin bakış açısının olumlu yöne çevirilmesi için çaba göstermelidir. Bu konuda iktidara, muhalefete, sivil toplum örgütlerine, kurum ve kuruluşlara kısacası herkese görev düşmektedir.

Tüm sorumlular çocuklara her yönüyle destek olmazsa eğitim sistemi ne kadar değişirse değişsin, öğretmenler istenildiği kadar meslek içi eğitimden geçirilse geçirilsin verimli olunamaz.

Sistemlerdeki görülen olumsuzluklar, doğaldır ki, değiştirilmesi gerekiyor, ama bence en önemlisi zihniyetin, kafa yapısının değişmesidir.

Anababaların çocuklarının eğitimi konusunda özen göstermesi, okullarla ilişkilerin sıklaştırılması ve anadilin öneminin kafalara yerleştirilmesi gerekmektedir.

Gelecek kuşakların iyi yetişmesi için, köken aranmaksızın, yetkililerce ve toplumun tüm kesimlerince kucaklanmasıyla, benimsenmesiyle ve desteklenmesiyle verimli olunacağına inanıyorum. Çok zor gibi görünen bu durumun ailelerden eğitimcilerle, toplumsal çevreden politikacılarla ve de basın-yayın organlarına kadar herkesin bizim geleceğimize diyerek bilinçli bir şekilde zihniyeti, kafayapılarını değiştirmekle ancak (eğer gerçekten isteniyorsa) amaca ulaşılabilir. Yoksa sadece "Eğitim Sistemi"nin değişmesiyle başarılar artırılamaz, harcanan pek çok emek boşa gider.

Die Gaste'nin Anadili ve Eğitim Toplantıları Başlıyor

21 Mart 2010
Saat: 14.00
Yer: Halk Kültür Evi
Wassersümpfchen 23
Bad Kreuznach

Die Gaste'nin Almanya'da yaşayan Türkiyelilerin anadili, eğitim, kültür ve entegrasyon konularında bilgilendirme toplantılarının ilki Bad Kreuznach'ta gerçekleştiriliyor.

Anadili eğitiminin Almanca öğrenimindeki yeri ve önemi, Türkiyeli öğrencilerin eğitim sorunları ve entegrasyon konularında gerçekleştirilecek olan toplantı Halk Kültür Evi derneğinin ev sahipliğinde 21 Mart 2010 tarihinde yapılacak. Toplantıya Die Gaste adına Zeynel Korkmaz ve Ozan Dağhan konuşmacı olarak katılacaklar.

Toplantı hakkında bilgi veren Ozan Dağhan, "eğer Almanya'nın başka yerlerinden kişi ya da kuruluşlardan talep geldiği sürece bu toplantıları sürekli kılmak istiyoruz. Olanak olduğu koşullarda bu toplantılara biliminsanlarının ve uzmanların katılımını da sağlamaya çalışacağız. Asıl önemli olan insanların anadili öğrenimi, eğitim ve entegrasyon konularında bilgilendirilmeleri ve bunlara ilişkin sorunlarını doğrudan ifade edebilmelerinin sağlanmasıdır." diye konuştu.

Alman Anayasa Mahkemesi: "Veri Depolama" Anayasaya Aykırı

Alman Anayasa Mahkemesi, vatandaşların telefon ve internet haberleşme verilerinin 6 ay süreyle servis sağlayıcılar tarafından depolanmasını öngören yasanın "haberleşmenin gizliliği" ilkesine aykırı olduğuna hükmetti. Almanya'da vatandaşların telefon ve internet haberleşmesinin izlenmesine olanak sağlayan yasa, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulundu. Yüksek Mahkeme, telefon ve internet kayıtlarının, servis sağlayıcılar tarafından "6 ay süreyle saklanması" öngören yasanın, "haberleşmenin gizliliği" ilkesine aykırı olduğuna hükmetti. Mahkeme, bugüne kadar depolanmış olan tüm kayıtların da derhal silinmesini talep etti. Almanya'da 2008 yılında yürürlüğe giren tartışmalı yasa uyarınca, tüm telefon görüşmeleri ve internet kayıtları 6 ay süreyle saklanıyor, şüpheli durumlarda güvenlik birimleri, mahkemenin onayıyla bu verileri inceleyebiliyordu. Yasaya karşı yoğun tepkiler sonucunda, 34 bin kişilik rekor sayıda imzayla Federal Anayasa Mahkemesi'ne itiraz başvurusu yapıldı.

Yüksek Mahkeme, aylar süren değerlendirmelerin ardından açıkladığı kararla, söz konusu yasanın Anayasa'ya aykırı olduğuna hükmetti. Anayasa Mahkemesi Başkanı Hans-Jürgen Papier, düzenlemenin "haberleşmenin gizliliğinin korunması" temel ilkesini ihlal ettiğini vurguladı. "Haberleşme verilerinin, herhangi bir lüzum olmadan kayıt altına alınması; yurttaşlarda, izlendikleri yönünde müphem ve tehditkâr bir hisse yol açabilecektir. Bu da birçok alanda temel hakların özgürce algılanmasını zedelemektedir."

Almanya'da 2008 yılında iş başında olan Hristiyan Birlik-Sosyal Demokrat koalisyon hükümeti, tartışmalı yasayı, Avrupa Birliği tarafından terörle mücadele kapsamında hazırlanan direktif doğrultusunda çıkarmıştı. Anayasa Mahkemesi, kararında; bu direktife karşı çıkmazken, haberleşme verilerinin kayıt altına alınabileceğini, ancak bu uygulamaya koruyacak sınırlamalar getirilmesi gerektiğini vurguladı. Mahkeme Başkanı Hans-Jürgen Papier bu konuda şunları söyledi: "Verilerin kullanılabilmesi, ancak yasalara ihlalini engellemeye yönelik hayati önem taşıyan durumlarda söz konusu olabilir. Yani, ciddi tehdit oluşturan ve ağır ceza gerektiren kovuşturmalarda." Yüksek mahkeme ayrıca, mevcut uygulamada verilerin depolanmasında güvenlik sorunları bulunduğu ve sistemin suistimallere açık olduğuna işaret etti. Almanya'da faaliyet gösteren tüm telekomünikasyon şirketleri iki yıldır, hangi numaradan kimin arandığı, kimin kime mesaj gönderdiği ve hangi internet adreslerinin ziyaret edildiği bilgilerini depoluyordu. Buna karşılık konuşmaların içeriği ya da internette ziyaret edilen sayfaların kendisi kaydedilmiyordu. Güvenlik birimleri şüpheli durumlarda, mahkemeden izin alarak bu verileri inceleyebiliyordu.

Berlin Film Festivalinde Altın Ayı Ödülünü "Bal" Filmi Aldı

BAL:
Türk-Alman Yapımı, 2010, 104 dakika
Yönetmen: Semih Kaplanoğlu
Senaryo: Semih Kaplanoğlu, Orçun Köksal
Oyuncular: Bora Altas, Erdal Beşikçioğlu, Tülin Özen, Alev Uçarer, Ayşe Altay
Görüntü Yönetmeni: Barış Özbiçer
Ses: Matthias Haeb
Miksaj: Tobias Fleig
Sanat Yönetmeni: Naz Erayda
Kurgu: Ayhan Ergürel, Semih Kaplanoğlu, Suzan Hande Güneri
Yapımcı: Kaplan Film Yapım
Ortak Yapımcı: Bettina Brokemper, Johannes Rexin, Heimatfilm
Laboratuvar: ARRI München

Semih Kaplanoğlu'nun "Yumurta"yla başlayıp "Süt"le devam ettiği Yusuf Üçlemesi'nin son filmi "Bal", Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülünü aldı. Türk-Alman ortak yapımı olan "Bal" filmi, Arte, ZDF, Eurimages, NRW fonlarını finansmanıyla gerçekleştirildi.

Yayla turizmiyle ünlü, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından özel olarak desteklenen Rize-Çamlıhemşin'de çekilen "Bal"ın yönetmeni Semih Kaplanoğlu filmi şöyle anlatıyor:

"Ormanın çocuk tarafından metaforik algılanışı; özellikle tuhaf sesler, karanlık ve sebebi tam olarak bilinmeyen kıpırtı ve hareketlenmeler, sürtünme ve hışırtılar... Vahşi ormanda gece. Solgun bir ay ışığının ıslak ağaç gövdelerinde ve yapraklarda yarattığı yansımalar, vahşi hayvanların uğultu ve çığlıkları, gece kuşları, aniden çıkan rüzgâr, yıldızlar ve bir çocuğun korkularından kurtuluşu.

Gündüzleri durmadan yağın yağmur, ıslaklık. Ormanın kendine özgü zaman-sallığı, ışığı ve bütün her şeyi sarmalayan ses atmosferi. Yeşilin onlarca değişik tonu ve hareket halindeki sis. Sonu bir yere çıkmayan patikalar, Yüksek ağaçların üzerinde unutulmuş el yapımı kovanlar. Ve aniden ortaya çıkan ve her biri bir azize benzeyen balcılar.

Ormanın kenarında çay bahçeleri, çay tarımı yapan kadınlar. Gençlerin terk ettiği için yalnızca yaşlıların yaşadığı hayalet kasabalar, köyler.

Babanın kaybı ve bu kaybın anne-oğul ilişkisinde yarattığı duygular. Doğanın karşısında hayatın geçiciliği. Bir dağ köyünün ilkokulunda alfabe öğrenmek, çocukların modern dünya ile tek bağlantıları olan televizyonda izledikleri ile içinde buldukları yaşantının uzlaşmaz farklılıkları.

Babaanneden aktarılan kökene ve maneviyata ilişkin hikaye ve bilgiler, hurafeler, korkutucu öyküler. Ölümüne hazırlanan yaşlı kadınla hayata hazırlanan oğlan çocuğunun arasında gidip gelen ve bir türlü birbirine değmeyen konuşmalar, sorular, ses-sizlikler."

Kaplanoğlu, ödül töreninde yaptığı konuşmada, Berlinale'ye, ödülü kendilerine layık gören jüriye, televizyon kanallarına, kendisini destekleyen annesi Semra ile eşi, Taraf gazetesi yazarı Leyla (İpekçi) Kaplanoğlu'na teşekkür etti.